

Fremlagt ble:

354. Innkalling 18/5 -72.

355. Utsnitt av kartet.

Som vitner møtte;

1. Embret Myrtrøen, ubeslektet, 50 år.
2. Ingvald Ryen, bror av Oddmund Ryen, 69 år.

Oddmund Ryen som eneste tilstedeværende part og de to vitnene forklarte seg.

Kjennelse VIII.

Twisten gjelder grense mellom slåtter i Mastukåsen, på den ene siden slåtten tilhørende Oddmund Ryen, gnr. 115, bnr. 19 og på den andre siden slåtter tilhørende Ingmar Ryen, gnr. 115, bnr. 30 og gnr. 133, bnr. 84. Begge parter har seter på sine respektive slåtter. Det er de to nordligste setrene i Mastukåsen.

I 1969 gikk jordskiftedommeren opp de fleste grensene i Vangrøftdalen sammen med partene, og fikk grensene tegnet inn på kartet. Det viste seg da å være tvist om grensen. Ingmar Ryen viste en grense som begynte i Nordgårdsåsen i et punkt 1, følger så stien sørover og krysser Røstengbekken i punkt 2, videre stien og veien ca. 200 m, punkt 3, herfra omtrent rett øst til den treffer det sørlige hjørne av Oddmund-Ryens setervold, følger så gjerdet for setervolden nordøstover til voldens østre hjørne, punkt 5, og videre til en merket bjørk, punkt 6. Herfra i ØNØ-lig retning over en blaket bjørk, punkt 7, til fjells.

Oddmund Ryen viste en grense som sammenfalt med Ingmar Ryens fra punkt 1 til punkt 3. Herfra var Oddmund Ryens påstand at grensen fulgte veien videre sørover til punkt 8. Herfra i ØNØ-lig retning over blakete bjørker, punkt 9 og 10, til fjells.

Som det vil fremgå nedenfor er Oddmund Ryens påstand nå betydelig forandret.

Jordskifteretten har ikke fått seg forelagt noen beskrivelse av grensen. De dokumenter som er vist sier bare navnet til vedkommende naboslåtts eier.

Den 23. september 1971 ble det første møte holdt som skulle behandle tvisten. De nye påstandene som Oddmund Ryen la frem, førte til at tvistebehandlingen ble utsatt. Under møtet 23/9 -71 møtte ikke Ingmar Ryen i rettslokalet, men på åstedet. Og siden han heller ikke er møtt idag, er ikke mottatt noen sammenhengende forklaring av ham.

Oddmund Ryen forklarte at hans anvisning av grensen i 1969 ikke var riktig. De grenser som gjelder idag er resultatet av et bytte som foregikk omkring 1920. Den opprinnelige grense mellom øvre og nedre Bakoseng gikk fra grensen mot 132/20 i sørlig retning over den store steinen nord for Røstengbekken og et punkt i nærheten av seterhusene på 130/13 som de står idag. Sørgrensen for øvre Bakoseng gikk over punktene 7-6-9 og videre i VSV-lig retning.

Opprinnelig var det meningen at seteren 130/13 skulle ligge lengre vest enn den nå ligger. Men etter avtale brødrene gjorde som dengang eiet her, ble den bygget ved veien etter et bytte av slåtter. Etter dette bytte ble grensene slik som nå er Oddmund Ryens endelige påstand.

Fra grensen mot 132/20 går grensen over punktene 11-12-13-14. Herfra veien sørover til sørkanten av myra og videre herfra kanten av myra og kåsen til punkt 6 og videre over punkt 7 til fjells.

Hytta som ligger på østsiden av veien er bygget av Ingmar Ryen, men etter tilatelse av Oddmund Ryen.

I 1921-22 ble planlagt dyrket opp 10 mål sørover fra setra på 115/19. Det som idag er inngjerdet omfatter bare ca. en

halvpart av dette. Dette viser at Oddmund Ryen må eie myra sør for setervolden.

Embret Myrtrøen hadde hørt 1930 eller 31 om byttet som Ingmar Ryens far og Oddmund Ryens far foretok for at setra på 130/13 skulle får den beste plassering. Han hadde også hørt om hytta som ble bygget og den avtale som ble gjort i den anledning.

Ingvald Ryen hadde hørt at vestgrensen for øvre Bakoseng gikk over den store steinen nord for Røstengbekken. Han hadde også hørt om makebyttet og grunnen til det.

Hytta ble bygget under krigen etter tillatelse fra eieren av 115/19, Oddmund Ryen.

Jordskifterettens mening.

Jordskifteretten er forevist skylddelingen av øvre Bakoseng 115/19, den gir ingen beskrivelse av grensene. Ingen dokumenter som jordskifteretten har lest kan gi noen vesentlig rettleiding om hvor grensene går.

Grensene som det her er tale om er slåttegrensener. Usikkerheten om beliggenheten av grensene kan delvis bunne i dette. En eksakt grenselinje var nødvendig bare hvor slåber mark støtte mot naboens slåbare mark. Ellers var bekker, veier, skoghauger osv. grense.

De to vitnene har begge bekreftet Oddmund Ryens forklaring om det bytte som foregikk omkring 1920. Hensikten med byttet var å skaffe Ingmar Ryens far en laglig plass for setervold. Det synes for jordskifteretten noe usikkert hvilke arealer som var med i byttet. På den tiden byttet foregikk anså man ventelig marka her for å ligge i sameie. Skogen var felles. Hvilke vurderinger som man dengang la til grunn for byttet er vanskelig å tenke seg, ikke minst p.g.a. at de to partene var brødre. Noen skriftlig overenskomst ble ikke satt opp. Jordskifteretten var

det derfor slik at både utgangspunktet m.h.t. grenser og vurderingene som ble gjort i forbindelse med byttet, er usikkert. Byttet er derfor et dårlig grunnlag for å finne de grenser som eksisterer idag.

I punkt 6 står en merket bjørk. Etter Oddmund Ryens endelige påstand faller partenes påstander sammen fra dette punkt 6 og over punkt 7 til fjells. Dette merketreet er forholdsvis gammelt, og det står på en liten forhøyning i terrenget. Det er vanskelig å tenke seg at dette treet ikke har vært kjent for partene. Spørsmålet som kan stilles i forbindelse med treet er om dette var en grense før byttet i 1920-årene og at grensen ble flyttet i forbindelse med byttet.

Som foran nevnt finner jordskifteretten det usikkert, ut fra flere forhold, hvor grensene gikk før byttet, og hvilke arealer som var med. At merketreet i punkt 6 har stått godt synlig og meget sannsynlig kjent for partene synes for jordskifteretten å gi en sterk visshet for at grensen idag går over punkt 6.

En annen ting jordskifteretten har festet seg ved er gjerdet på sørøstsiden av setervolden til Oddmund Ryen. Dette gjerdet står meget nær i en linje fra punkt 6. Det synes for jordskifteretten å være mer enn en tilfeldighet at gjerdet er plassert nettop i en linje fra det utvilsomt sikre merketreet i punkt 6. Det er derfor ikke utelukket at vedkommende som satte opp gjerdet nettop mente grensen gikk her mellom punkt 6 og foten av bakken vest for setervolden.

Oddmund Ryen foreviste en notat om planlagt oppdyrking av 10 dekar 1921-22. Dette gjaldt etter Oddmund Ryens opplysninger setervolden. Bare ca. halvparten av de 10 dekar er oppdyrket og ligger innenfor inngjerdingen, det øvrige ligger på sørsiden. Det er ihvertfall 2 usikkerhetsmomenter til denne planen, bortsett

fra at den ikke sier at planen gjaldt seteren. Den sier ikke noe om hvor utvidelsen av den nåværende setervold skulle foregå. For det annet er det lite sannsynlig at dyrkningsplanen var kjent for naboene og godkjent forsåvidt det gjaldt grensene. Hvordan det enn har seg med dette, så ble det dyrket bare til en linje fra punkt 6 og gjerdet satt opp der.

Jordskifteretten vil derfor fastslå grensen å gå fra punkt 6 langs gjerdet til veien. Denne linjen vil tilfeldigvis treffe i nærheten av punkt 9, og avgjørelsen vil derfor gå ut på at grensen går i linjen 6-9 til veien.

I 1969 påviste begge parter veien 1-2-3 å være vestgrense for øvre Bakoseng. Jordskifteretten vil fastslå dette å være grensen, og begrunnelsen er berørt foran. Det er usikkerheten omkring hva som var utgangspunktet for byttet i 1920, det var en muntlig avtale og videre at det ikke er så lett å forestille seg den vurdering partene gjorde av de markstykker som inngikk i byttet. Men ventelig var god slåttemark høyt vurdert i forhold til mark som vesentlig var skogkledd. Bortsett fra det som gikk til setervold er terrenget mellom 1-2-3 og 11-12-13 vesentlig skogsmark, og det kan også tenkes at den skogdekkede marken overhodet ikke ble tatt med i vurderingen. Og i tilslutning til dette må også errindres at partene i dette byttet var brødre, noe som også kan ha hatt innflytelse.

Ifølge Oddmund Ryens forklaring og bestyrket av de to vitnene, står hytta som Ingmar Ryen bygget under krigen på Oddmund Ryens slått, og at dette var en avtale partene inngikk.

Det hele sett under ett er jordskifteretten kommet til at det er et rimelig resultat at grensen følger stien og veien.

Slutning.

Grensen mellom 115/19, Oddmund Ryen og 115/30 og 133/64. Ingmar

Ryen, følger fra punkt 1 i Nordgårdsåsen stien og veien, punkt 2 og 3 og videre veien til i nærheten av punkt 8. Herfra går grensen i nordøstlig retning i rett linje over punkt 9 til punkt 6 og fra punkt 6 i rett linje over punkt 7 til fjells.

Omkostningene:

Møtet 23/9 -71	kr. 329,20
Jordskiftemann Gløtvold 1 dag + skyss	" 151,70
Jordskiftemann Sæther 1 dag + skyss	" 181,30
Porto m.m.	<u>" 43,70</u>
Tilsammen	kr. 705,90

som ble pålagt betalt slik:

Jon J. Meli	kr. 40,-
Inge Kroken	" 40,-
Lars Østgårdseggen	" 40,-
Oddmund Ryen	kr. 292,95
Tidl. betalt	<u>" 164,60</u>
	" 128,35
Ingmar Ryen	kr. 292,95
Tidl. betalt	<u>" 164,60</u>
	" 128,35

Partene hadde forlatt rettsmøtet.

Saken ble så igjen utsatt.

Retten hevet.

Os, den 14. juni 1972.

Tollef Lunaas (s.)   Leif Gløtvold (s.)   Jon Sæther (s.)

-oOo-

År 1972 den 4. september ble jordskifterett satt i Dalsbygda samfunnshus i Os.

Rettens formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Jon Sæther, Tolga.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak 32/42 m.m. - utsatt fra 14. juni 1972.

Idag foreligger til behandling tvister om eiendomsforhold i Kjurudalen og Vangrøftdalen.

Innkalt til dette møtet er de samme som til møtet 2. mai d.å.

Tilstede: h.r.adv. Inge Kolberg, adv. Mette Nettet, adv Elling Follestad.

Videre møtte av partene: Einar Nygjelten, Jon H. Meli, Johanne Furuholt v/Torleif Furuholt, Oddveig Anni Sund v/Nils Sund, Per L. Berget, Leif Ramlo, Thor Aas, Ola E. Gjelten, Ole Iver Nyaas Per J. Grue, Per Smedås v/Tore Smedås, Ingulf Ytterhaug, Sven Løvenes, Ola Os, Inga Utheim Nordvang, Per Os, Halstein Østgård, Hans Kroken, Harald Kroken, Jon P. Moseng, Alf Strand v/Åsmund Haugerud, Harald Haugseggen, Nils Moseng, Jon M. Moseng, Ola Brynhildsvold og Per A. Moseng.

Fremlagt ble:

356. Innkalling 5/7 -72.

357. Prosesskrift 10/7 -72 fra h.r.adv. Kolberg.

358. Innkalling 21/7 -72.

359. Skriv 28/8 -72 fra Oddm. Ryen.

360. Dom 19/5 1923.

361. Grunnbokshjemmel 14/1 1942.

362. Skylddeling 28/6 1888.

363. Kart.

Adv. Follestad fikk ordet og fremstilte tvisten om grensene mellom sameie og eneeier i "Os-området".

H.r.adv. Kolberg fremstilte sine parters syn på tvisten.

Adv. Nettet fikk så ordet og fremstilte tvisten og nedla påstand vedkommende eiendomsforholdene i jordskiftefeltene i Kjurudalen.

H.r.adv. Kolberg hadde så replikk vedk. Svartådalen og

Kjurudalen, og han nedla påstand.

Torleif Furuholt hadde ordet og han fremla dom 19/5 1923.

Nils Sund hadde ordet og la frem grunnbokshjemmel 14/1 1942.

Den 5. september ble foretatt befaring. Disse var med: h.r.adv. Kolberg, adv. Follestad, Karstein Johaug, Tore Smedås, Åsmund Strand, Kolbjørn Eggen, Nils Moseng, Jon M. Moseng, Gudmund Langøien, Per J. Grue og Ola Brynhildsvold.

Befaringen startet i Hemateengene og gikk over Raubrøttet opp på fjellet, videre vest for Håkårabben til Skiftbekken og tilbake til Hemateengene.

Den 6. september fortsatte befaringen og følgende deltok: h.r.adv. Kolberg, adv. Follestad, Per Os, Embret Myrtrøen, Thor Aas, Arne Solfinn Ytterhaug, Ola Os, Oddmund Nyaas og Kolbjørn Eggen.

Denne dagen gikk befaringen fra Sottohaugen over Snuddtangen til Svartbekkdalen og langs Svartbekken oppover. Videre øst for Littlehøgda og over Snudda, og nordvestover og over fjellbandet på Slettefjellet til sørenden av Forelsjøen, derfra langs Håbekken tilbake til Sottohaugen.

Også 7. september ble foretatt befaring i fjellet og disse var med: adv. Follestad, h.r.adv. Kolberg, Sven Løvnes, Harald Haugseggen, Tore Østgård, Ingulf Ytterhaug, Jon H. Meli, Tore Nygård, Lars Østgårdseggen og Halstein Østgård.

Denne dagen startet befaringen i Falken og gikk opp på Kløftåstangen, videre til Fjellsjøen, så øst for Falkpiggen og så langt sør som til Rasmusbekken.

Tirsdag 12. september fortsatte rettsmøtet i Dalsbygda samfunnshus.

Til behandling forelå tvist om grensen for sameiet i

Skarvdalen.

Fremmøtt var: For sameiet møtte Håkon Berg. Videre møtte Inga Utheim Nordvang og Bjørn Nygård og for og med ham Leif Ramlo. Videre møtte Karstein Nyaas, Kåre Olav Berg og for og med ham Kasper Berg.

Partene forklarte seg i rettssalen og under en befarings.

Kjennelse IX.

I kjennelse VI har jordskifteretten kommet til at "den sentrale" del av jordskiftefeltet i Vangrøftdalen er sameie. Under en befarings 18/8 1953 ble konstatert at det forelå tvist om grensen for sameiet i Skarvdalen. Det er denne tvist som er tatt opp til behandling her.

Skogen østenfor grensen er teigdelte. Teiggrensene går i retning NNØ-SSV. En rekke teiger støter til grensen for sameiet og sameiegrensen går i retning Ø-V, mellom fjellet og Skarva. De skogteiger som støter til sameiegrensen er fra Skarva og østover: 131/148, eier J. J. Meli, 131/35, eier Bjørn Nygård, 131/48, eier Johanne Iversen og for en del 131/92, 155 Inga Utheim Nordvang.

Twisten var som nevnt tilstede i 1953 og det er ventelig slik at grensen har vært uklar enda lenger tilbake. Forholdet er blitt komplisert ved slátteeiernes påstand om at de eier skogen på slåtten.

Jordskifterettens bemerkninger. Partenes påstander er noe usikre og vanskelig å få fatt på. Men det er ihvertfall på det rene at de er enige om den østligste del av grensen. Østfra går grensen fra fjellet (på gradteigskartet kalt "Rabban") til en stein (punkt 1 på kartutsnittet, dok. 363) i vestenden av en myr. Derfra følger grensen "Djupdalen" helt ned til myra og til en stor stein (punkt 2). Så langt er partene enige. Fra punkt 2 til Skarva er partene, ihverfall tilsynelatende, uenige om hvor

grensen går.

Sameiets representant mener at grensen går fra punkt 2 til en sving i en bekk som ikke har noe navn. Bekken renner fra en nedlagt setervold som tilhører Kåre Olav Berg og renner i krok og sving til den når Skarva. Bekken er på kartutsnittet forskynt med en rekke nummer: Punkt 3 hvor slåttegrensen mellom 123/16 og 123/27 krysser bekken, punkt 4 et signal som er satt opp av Jon J. Meli og Bjørn Nygård, punkt 5 er en markert sving på bekken og punkt 6 er hvor den renner ut i Skarva.

Sameiets representant, Håkon Berg mener såvidt jordskifteretten forstår, at grensen for sameiet går fra punkt 2 til punkt 3 i bekken og bekken nedover til Skarva. Dette er den ugunstigste påstand sett fra sameiets sin side, og eiere av den teigdelte skogen og sameiet er derfor ikke uenige om grensen. Skogeierene har som nevnt satt opp flysignal litt lengre nede ved bekken, men Bjørn Nygård fremholdt at dette ikke var ment å være påstand om hvor sameiegrensen går.

Imidlertid er det slik at såvidt jordskifteretten har oppfattet situasjonen, er ikke sameiets representant Håkon Berg fremmed for tanken på at grensen går som beskrevet i dok. 229, vedk. Vangrøftdalen, punkt 1. Dette dok. 229 beskriver bl.a. et forslag til en deling av sameieskogen og beskriver i punkt 1 den del av skogen som skulle tilhøre Bergs setrer. Partene er visstnok enige om at første del av grensebeskrivelsen i punkt 1 gjelder sameiegrensen. I dette dok. 229 beskrives grensen fra punkt 2 i rett linje til det punkt hvor Storbekken faller ut i Skarva. Storbekken faller ut i Skarva fra vest og partene er enige om hvilken bekk som er Storbekken, det er den samme som er kalt Storbekken på gradteigskartet. Osen er på kartutsnittet betegnet med nr. 7.

Den rette linje fra punkt 2 til punkt 7 skjærer bekken i punkt 5 som er en markert sving på bekken.

Håkon Berg fremholdt sterkt at den teigdelte skogen ikke gikk over bekken "3-4-5-6" og det er fra eierne av skogen heller ikke påstått at skogteigene strakk seg over bekken. Disse partene er forsåvidt enige.

Fra Håkon Bergs side er påstått at slåttene på sameiesiden ikke strekker seg over grensen for sameiet. Dette bygger han på dok. 362, hvor det står at Djupdalsenget (123/16) støter til "blinkede trær", og blinkede trær må etter Håkon Bergs mening betegne skoggrense.

Kåre Olav Berg og Karstein Nyaas protesterte mot dette, men påstår at sameiegrensen går fra punkt 2 til punkt 6 i Skarva. Dette er forøvrig slik som trukket på kartet som ble opptatt 1955.

Jordskifteretten stiller seg tvilende til den forståelse av dok. 362 som Håkon Berg har, at "blinkede trær" betyr skoggrense. Jordskifterettens erfaring er at blinkede trær også kan være sláttegrense. Forøvrig er å tilføye at det er enighet om at grensen for slåtten 123/16 følger skoggrensen, sameiegrensen, i Djupdalen.

Jordskifteretten har stilt seg det spørsmål, om slátteeierne har noen interesse i den tvist om sameiegrensen som her behandles, siden det ikke er uvanlig at skoggrenser er trukket uavhengig av sláttegrenser. Jordskifteretten vil ikke utelukke at slåttenes skjebne kan bli anderledes innenfor enn utenfor sameiet, og at slátteeierne derfor har en viss interesse i hvor sameiets grenser går.

Imidlertid er det slik at såvidt jordskifteretten forstår, er slátteeierne heller ikke uvillige til å godta den grense

som er beskrevet i dok. 229, forsåvidt det gjelder fra punkt 2 til bekken, punkt 5, og derfra bekken nedover.

Såvidt jordskifteretten oppfatter det, er altså partene villige til å godta grensen 1-2-5 og bekken nedover til Skarva. Dette synes jordskifteretten er et rimelig resultat og vil fastslå den som grense for sameiet.

Kjennelsen er enstemmig.

Twisten er verd over 500 kroner.

Slutning.

Grensen for sameiet i Skarvdalen går fra fjellet til en stein, punkt 1, derfra følger den Djupdalen til punkt 2, en stein, derfra i en linje til bekken i punkt 5 og følger så bekken nedover til punkt 6 i Skarva.

Kjennelse X.

Denne kjennelse gjelder eiendomsforholdene i jordskiftefeltet i Kjurudalen.

Etter jordskifterettens mening må grunnlaget for avgjørelsen være den kjennelse som Storskiftekommissjonen avsa 27/9 1948. Foranledningen til denne kjennelsen eller resultatet av den er det ikke anledning til å diskutere, kjennelsen er såvidt vites ikke påanket og derfor endelig rettskraftig. Partsforholdet i denne kjennelsen var oppsittere i Os og Østgård mot oppsittere i Dalsbygda.

Kjennelsen går ut på at alle slåtter som tilhører oppsittere i Os og Østgård er grunneiendomsslåtter. Dette er også påstanden fra de øvrige interesserte parter idag. Storskiftekommissjonen har neppe ment at kjennelsens slutning punkt 1 skulle være slik å forstå at osinger og østgårdinger var grunneiere i motesetning til dalsbygdinge. Partenes bosted kan neppe ha noen betydning i denne sammenheng. Resultatet må bli at innenfor

Jordskiftefeltet i Kjurudalen er slåttene grunneiendomsslåtter.

Punkt 2 i Storskiftekommissjonens kjennelse 27/9 -48 sier at skogen på 5 bestemte slåtter er slåtteeierens eiendom. Dette punkt 2 fremtrer som unntagelse fra den mer alminnelige avgjørelse i punkt 3 som sier: " De øvrige slåtteeiere kjendes ikke at være skogeiere på sine slåtter."

3 parter i nærværende tvist: Johanne Furuholt, eier av 135/72, Oddveig Anni Sund, eier av 131/64 og Liv Westvold, eier av 131/5, påstår å være skogeiere på sine slåtter.

Johanne Furuholt v/Torleif Furuholt har lagt frem en dom av 19/9 1923, og Oddveig Anni Sund v/Nils Sund har fremlagt "grunnbokshjemmel" 14/1 1942. Begge disse dok. sier etter jordskifterettens mening ikke noe annet enn at Johanne Furuholt respektive Oddveig Anni Sund er eier av vedk. eiendom betegnet med navn, matrikelnummer og skyld. Når det i dokumentene er brukt ord som "eiendomshevsdom" og "eierrådighet" er dette neppe slik å forstå at spørsmålet om hva eiendommen besto av ble behandlet og tatt standpunkt til.

Men avgjørende for jordskifteretten er at Storskiftekommissjonens kjennelse er yngre enn de to nevnte dommene. Torleif Furuholt og Nils Sund mente de ikke var blitt varslet til Storskiftekommissjonen behandling av eiendomsforholdene i Kjurudalen og at kjennelsen av 1948 derfor ikke kunne gjelde for deres vedkommende. Jordskifteretten mener at det avgjørende må være om Storskiftekommissjonen har fulgt sine regler for innkalling. Det er ikke påstått fra noen part at så ikke er skjedd.

Fra Liv Westvolds side er ikke gitt noen begrunnelse.

Storskiftekommissjonens slutning punkt 2 fremtrer som nevnt som unntagelse fra punkt 3 som sier at slåtteeieren ikke er skogeier på sin slått. Det er unntagelser fra andre bestemte

og navngitte parter. Unntagelsene (foruten Stiftelsesengene og Ole Osmoens slått i Skarvlien) som altså består i at slåtteeieren også er skogeier, ble funnet bevist vesentlig ved bruk. I nærværende tvist er ikke henvist til noen bruk av skogen. Slåttene ligger også slik til at f.eks. noen veddrift neppe har vært aktuell.

Også her mener jordskifteretten at den mer alminnelige avgjørelsen vedkommende oppsittere i Os og Østgård ikke fra Storskiftekommissjonens side kan være ment å være i motsetning til forholdet vedkommende oppsittere i Dalsbygda. Avgjørelsen gjaldt innenfor samme jordskiftefelt, og den må selvsagt gjelde de parter som er nevnt i dommen.

Storskiftekommissjonen bemerker vedkommende Røros-slåttene nordligst i dalen (unntatt fjellslåttene) at i tilfelle vil kommissjonens mening om slåttens eiendomsforhold også gjelde dem. Dette bestyrker jordskifterettens antagelse om at Storskiftekommissjonens mening var at i det felt som ble behandlet, Kjurudalen, er slåtteeieren grunneier; men ikke skogeier. Unntagelsene vedk. skogen er få og avgjørelsene tatt under tvil. De tre som i nærværende tvist har påstått å eie skogen har etter jordskifterettens mening ikke ført bevis for dette.

Slåtteeierens bruksrett til skogen i forhold til slåttens behov er anerkjent og ikke berørt i denne tvisten.

Kjennelsen er enstemmig.

Tvisten er verd over 500 kroner.

Slutning.

I jordskiftefeltet i Kjurudalen er slåttene grunneiendomsslåtter. Slåtteeieren eier ikke skogen på sin slått, men har bruksrett til skog til behov på slåtten.

Omkostningene:

Jordskiftemann Gløtvold 6 dager + skyss	kr. 934,80
Jordskiftemann Sæther 6 dager + skyss	" 940,25
Porto, lokale m.m.	<u>" 666,12</u>
Tilsammen	<u>kr. 2541,17</u>

Saken ble så igjen utsatt.

Retten hevet.

Os, den 15. september 1972.

Tollef Lunaas (s.)   Jon Sæther (s.)   Leif Gløtvold (s.)

-o0o-

År 1973 den 12. april ble jordskifterett satt i Dalsbygd Samfunnshus i Os.

Rettenns formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Jon Sæther, Tolga.

Protokollfører: Rettenns formann.

Sak nr. 32/42 m. m. - utsatt fra 15. september 1972.

I dette møte foreligger til behandling tvist om eiendomsforholdene i fjellet i Hemateengene- Sottahaugen-Falken.

Tilstede: Leif Brataas, Ola Brynhildsvold, Leif Ramlo, Johan Rygjelten, Harald Haugseggen, Gudmund Langøyen, Karstein Johaug, Ola Os, Per Bakken, Magne Gjeltten, Per Magne Grue, Håkon Berg, Arvid Bakken, Inga Uthelm Nordvang, Eivind Østgård, Per Nygård, Per L. Berget, Manda Moseng v/ Nils Moseng, Tore Nygård, Sven Løvnes, Kolbjørn Eggen v/ Inge Eggen, Annar A. Ryen.

Videre var tilstede adv. Follestad som representant for "osingene" og h.r.adv. ^{Inge Kolberg} Kolberg som representant for "dalsbygdingene".

Fremlagt ble:

Elling Follstad.

364: Kart 1:50000 med adv. Follestads påstand om grense.

365. Bykselkontrakt 1743.

366. Skylddeling 20/7 1869.

367. Liste over adv. Kolbergs parter.

368. Bykselkontrakt 1732.

Adv. Follestad fikk ordet og forlangte at hugstforbudet måtte oppheves. Han fremholdt at siden det innrømmes at det intet sameie finnes under skoggrensen i Hemateengene - Sottohaugen, er grunnlaget for hugstforbudet ikke lenger tilstede.

Han nedla slik påstand:

Hugstforbudet 20/11 -57 opprettholdt 4/5 -72 oppheves forsåvidt det gjelder det område osingene ble kjent eiendomsberettiget til i Eidsivating lagmannsretts dom 11/7 -45, forsåvidt det gjelder både skog og grunn.

Adv. Kolberg protesterte mot at dette spørsmål blir tatt opp, med den begrunnelse at det ikke var kjent for partene at det skulle behandles idag.

Jordskifteretten er enig med h.r.adv. Kolberg i at hugstforbudet ikke kan behandles i dette møte. Det var under befaringene i september at det ble gjort avtale om dette prosedyremøte vedkommende tvisten i fjellet. Noe annet enn dette ble ikke avtalt. Jordskifteretten finner det derfor ikke riktig å behandle spørsmålet om hugstforbudet nå.

Beslutning.

Spørsmålet om opphevelse av hugstforbudet behandles ikke i dette møte.

Adv. Follestad og h.r.adv. Kolberg hadde så sine prosedyreinnlegg i tvisten om eiendomsforholdene i fjellet i Hemateengene - Sottohaugen - Falken. Adv. Follestad nedla påstand om grense mellom det felles fjell og slåttene i en beskrevet grense som også var inntegnet på et kart. H.r.adv. Kolberg nedla påstand

om at grensen følger skoggrensen.

Partene forlot deretter rettslokalet.

Møtet ble dermed utsatt til fredag 4. mai f.k.

Retten hevet.

Dalsbygda, den 12. april 1973.

Tollef Lunaas (s.)   Leif Gløtvold (s.)   Jon Sæther (s.)

-oOo-

År 1973 den 4. mai ble jordskifterett satt på Hummelfjell
hctell i Os.

Rettens formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Jon Sæther, Tolga.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak 32/42 m.m. - utsatt fra 12. april 1973.

Til behandling foreligger tvist om begrensningen av
det felles fjell i Hemateengene, Sottahaugen og Falken.

Til stede: Ingen av partene.

Jordskifteretten har avsagt følgende

Kjennelse XI.

Twisten gjelder eiendomsforholdene i fjellområdet lengst nord i
Vangrøftdalen. Området støter til traktene Hemateengene, Sottohaugen og Falken. I forholdet til lagmannsrettsdommen 11/7 1945, som partene er enig om kjennelsen stort sett skal bygge på, kan området inndeles i 3 felt:

1. Det felt som omtales i lagmannsrettens domsslutning, punkt III. Dette felt er begrenset av havnegrensene bestemt av Storskiftekommisjonen. Den østre grense for dette felt blir da en linje fra Kløftåsen nordover i nærheten av Fjellsjøhøgda og videre til Buhogna. Den vestre begrensning er fra Svartbekken nordvestover langs Midttangen og over ~~og~~ Åverrfellet til herredsgrensen. Dette

området er fjellet i Storskiftekommissjonens trakt XIV, Sottohaugen.

2. Den vestlige eller sørlige del av området omfatter Tverrfjell-
dalen og fjellet sørover til Skiftbekken. Denne Skiftbekken er en
bekk sør for den bekk som er gitt dette navn på kart Dalsbygda
1620 II. Slåtten mellom disse bekkene eies av Alf Strand (119/1)
og eieren av dette matrikelnummer var part i lagmannsrettssaken
(Karen Haukerud). Partene er enige på dette punkt.

3. Feltet øst for Sottohaugen havnelags fjellområde grenser i øst
mot Dalbusjøen og forøvrig mot det felles Åslifjell etter en
grense som stort sett faller sammen med østgrensen for Sven Lønnes'
slått (123/37).

I nord og øst begrenses områdene av herredsgrensen. For-
øvrig grenser områdene til skoggrensen. Partene er nemlig enige
om at i Hemateengene, Sottohaugen og Falken, området nevnt under
punkt I i lagmannsrettsdommen, finnes ikke noe sameie. Dalsbygd-
ingene har frafalt den påstand som gikk ut på at det fantes
"rester" av sameie mellom slåttene som ligger under skoggrensen.

I Tverrfjellaldalen - Svartbekkdalen er det tvist om
grenser mellom slåttene og om hvem som er eiere av de respektive
slåttene. Dette vil bli behandlet i en særskilt kjennelse. S. 210

De innledende bemerkninger fra partene ble fremsatt i
jordskifterettsmøte 4. september 1972 og i de følgende dager,
5.- 7. sept. ble foretatt befarings i tvistefeltet.

Partene i tvisten er ikke nærmere spesifisert, det er,
grovt regnet, osingene som har eiendom^{mer} i Hemateengene-Sottohaugen-
Falken mot dalsbygdingene som har rettigheter i Vangrøftdalen.
En endelig klargjøring av hvem som er medeiere i de respektive
sameier vil bli tatt opp senere.

Adv. Follestad ba i sitt innledende foredrag om at jord-
skifteretten vurderte sin habilitet. Spørsmålet må være om ikke

Jordskifteretten i sin stillingtagen i kjennelse VI også har tatt standpunkt i den foreliggende tvist.

Med hensyn til tvisten som her skal behandles understreket adv. Follestad at det er fastslått i lagmannsrettsdommen at slátteeieren er grunneier. Dette gjelder også¹ fjellet. Den sier også at slått støter mot slått. Spørsmålet blir å bestemme yttergrensene for slåttene mot det felles fjell. Det er ialt 20 eiendommer dette blir aktuelt for, de som er nevnt i dok 296. I prosesskriftet er ikke nevnt Raubrøttet, det eies av Os sauehavnelag.

Slått er et areal med visse egenskaper, og det omfatter ikke bare hvor det fra gammelt av ble slått. Det ble slått langt innover fjellet. H.K. (1934) side 24 sier at slått kan være strimler mellom skog og Mosefjell. Det er ikke nok å finne hva som egentlig ble slått.

Lagmannsrettens punkt II snakker om mosetak og dette er nettopp noe som finnes i fjellet og ikke nedenfor skoggrensen.

H.K.'s beskrivelse av slåtter i fjellet kan tjene som en definisjon og i lagmannsrettens dom 19/9 -72 vedkommende Hummelfjellet sier at store områder innefor slåttene, også mens de var i bruk, var dekket av reinlav, bare strimler langs bekkefar og ellers flekker innimellom var slåbare. Alle slåttene lå ovenfor skoggrensen.

Denne ordbruk viser at slåttene ikke hadde noen sammenheng med skogen.

Det er få som idag husker slåttene, men allikevel har man idag vesentlig partenes forklaringer å holde seg til. At forklaringene er farvet av partenes interesser er noe som finnes på begge sider. Enkelte sláttebuer er påvist og terrenget og vegetasjon viser hva som ble slått. Slåttene er idag tilvokst med kratt

✓

og kjerr, og mens skoggrensen ligger på 900 - 950 m, vil grensen for slåttene ligge 100 m høyere. Slåttene går så langt gråvierkjerr finnes. Og det blir i en høyde på 1100 - 1150 m.

Grensebeskrivelsene er ufullstendige, men vedkommende Svartbekkdalsenget finnes en beskrivelse som kan tjene som rettesnor. Svartbekkdalsenget ble delt i 1869 (dok. 366) og "delemerket" begynner ved Svartbekkens utspring, og dette er i en høyde av 1120 m.

Slått støter mot slått og det må trekkes en sammenhengende og praktisk grense mot felles fjell.

Den følgende påstand er vist på det fremlagte kart (dok. 364).

Påstand.

Jordskifteretten trekker opp grensen mot fjellet for det område som Eidsivating lagmannsrett behandler i sin dom 11/7 1945 og som ble fastsatt å bestå av eneeiendommer. Grensen trekkes fortrinsvis i rette linjer slik, (se vedlagte kart 1:50000):

En rett linje fra der kote 1000 krysser Skiftbekken ca. 800 m ovenfor Mosetjern, til der kote 1000 krysser herredsgrensen nord for Bratthøa. Grensen følger så herredsgrensen nordover til der den krysser kote 1100. Herfra i rett linje østover til bua på Midttangen. Herfra i rett linje nordvestover til der den vestre bekk som renner ned i Rundfloen krysser kote 1000. Herfra i rett linje nordøstover til der den nordre bekk, hovedbekken, som renner ned i Rundfloen, krysser kote 1000. Herfra østover til nordre ende av Kvannkåstjern. Herfra går grensen ut i Østerbekken og følger denne til søndre ende av tjernet syd for Forellsjøen. Grensen fortsetter så i Forellsjøen til der Bubekken renner ut. Herfra går grensen i rett linje sydøstover til der Storbekken krysser kote 1000, sør for Fjellsjøhøgda. Herfra nord-

østover til Veslehøgda. Herfra nordover til grensepunkt 9 i grensen mot Dalbusjøen og videre til punkt 6, jfr. Storskiftekommissionens kjennelse 25/9 1964 og H.R. 24/6 1967. Herfra i sydlig retning til et tjern hvorfra det renner en bekk ned i Kroktjern. Herfra i sydlig retning til en kolle som er oppgitt på høyde 982.

Så følger noen kommentarer til enkelte deler av grensepåstanden. Generelt kan sies at noe av slåttelandet er ofret på det praktikables alter.

Vedk. den første strekningen er å si at rundt Håkårabben er det slåtter. En bykselkontrakt fra 1743 sier "Vangrøftdalen med Nordkletten". Det siste må være Håkårabben eller Bratthøa.

Det er mye slåtter i Tverrfjellet. Her en ihvertfall ikke skoggrensen det rette. Her har man som nevnt beskrivelsen av en delelinje over Svartbekkdalsenget. Så her må grensen gå i en høyde av vel 1100 m. Grensen for Rundfloen må ligge på høyde 1000. I lia sør for Rundfloen finnes mye gode slåtter og de går til en høyde av 1100 m.

Vedk. Forellsjøen og Fjellsjøen ble for lagmannsretten ikke bevist at slåttene strakk seg rundt sjøene, slåttene måtte altså strekke seg opp til sjøene. Langs Håene finnes tydelig slåtteland. Bubekkens utløp ligger på omtrent 1000 m. Påstanden i Kløftåstangen følger omtrent veien som er bygget her og her i sørvesthellingen finnes gode slåtter.

Gammelstuenget strakk seg til Fjellsjøen.

H.r.adv. Kolberg var ikke enig i at jordskifteretten er inhabil. Jordskifteretten kan ikke bli inhabil i sin egen sak.

H.r.adv. Kolberg fremholdt at grensen mellom slått og fjell skal følge bjørkeskoggrensen og ikke grensen for vier og kratt. Hans parter påstår å være sameiere i fjellet som ligger til Hemateengene-Sottohaugen-Falken og Åslifjellet.

Hans parter tar utgangspunkt i skogdelingen fra 1797, som delte bygda i 2 deler. Det nordlige intersseområde ble tildelt Breen- Nordvang-Berg, som området geografisk sokner til. Grunnlaget for lagmannsrettens dom er at dalsbygdingenes rett var etablert før osingene kom, og det må være osingene som må dokumentere sin rett. Det var store verdier i fjellet og i århundrer var disse feltene utnyttelsesområder for gårdene Breen-Nordvang-Berg.

Hjort (1716-1789) nevner i sin bok om Rørosverket setrer og slåtter i Vangrøftdalen, osingene kom først i 1820-årene.

Det er dette lagmannsretten har hatt i tankene. Den var raus overfor osingene under skoggrensen, men var redd for å komme dalsbygdingenes rettigheter for nær ovenfor skoggrensen. Lagmannsretten har bevisst innskrenket osingenes rett i fjellet.

Bortsett fra vedk. Svartbekkdalsenget sier dokumentene "mot fjellet" eller ingenting. Osingenes grunneiendomsrett i fjellet ville komme i konflikt med dalsbygdingenes retter.

Det er lenge siden det ble slått i disse traktene. Partenes forklaringer idag blir preget av de interesser man idag har og den konflikt man idag står overfor.

Osingene påstår at slåttene strekker seg så langt gråvierkjerr finnes, men gråvierkjerr er ikke bevis for slått. Det er jordsmonnet som avgjør hvor gråvierkjerr vokser.

Lagmannsretten ble forelagt en mengde bevisstoff, bl.a. om slåttene i fjellet. De fant ikke bevist at det fantes slåtter av betydning langs Forellsjøen og Fjellsjøen, i Svartbekkdalen bare "spredte flekker". Lagmannsretten gjorde seg godt kjent med terreng og dokumenter og fant ikke slåtter av noen betydning overfor skoggrensen. Den karakteriserer fjellstrekningene som store og dalsbygdingenes retter som betydelige. Dette blir ikke tilfelle dersom osingenes påstand tas tilfølge.

Skoggrensens sådanne utgangspunktet for grensestrekkingen,

men det må tas hensyn til den praktiske bruk.

Jordskifteretten anser seg ikke inhabil i å behandle denne tvisten. Retten er forsåvidt enig med h.r.adv. Kolbergs bemerkning om at jordskifteretten kan ikke være inhabil i den saken den er i arbeid med. Og jordskifteretten vil også føye til at tvistespørsmålet ikke er ganske det samme i kjennelse VI som i nærværende tvist, hvor oppgaven i det vesentlige blir å ta standpunkt til hva lagmannsretten 11/7 1945 har ment.

Jordskifteretten anser seg derfor habil i behandlingen av foreliggende tvist.

Tvisten gjelder spørsmålet om utstrekningen av det felles fjell i forhold til et lavereliggende område hvor slåtteeierne er enegrunneiere i sine respektive slåtter.

Partene er enige om en rekke spørsmål. De er for det første enige om at lagmannsrettsdommen 11/7 1945 skal danne grunnlaget for avgjørelsen. De er videre enige om at det resultat jordskifteretten kommer til vedkommende forannevnte felt 1, Sottogagen, også skal gjelde de to andre feltene, fjellet som støter til Hemateengene og Falken.

Videre er partene enige om at fjellet er sameie og at utenom det felles fjell er slåtteeierne grunneiere i sine respektive slåtter og at i disse områdene grenser slått mot slått uten noe sameie imellom.

Lagmannsrettsdommen, og særlig dens slutning er uklar på en rekke punkter. Men det er ihvertfall slik at dommen skiller mellom "slått- og setereieendommer" på den ene siden og fjellet på den annen. Man savner definisjonen av disse begrepene, eller beskrivelse av grensen mellom dem. De to, hva eiendomsforhold angår, forskjellige områder er i domsslutningen presentert i punkt I og punkt III.

I punkt II er regnet opp de retter dalsbygdingene har. Osingene påstår at det er en sammenheng mellom punkt I og II slik at ^{når} området nevnt under punkt I også må omfatte fjell, siden det ikke vokser mose i skogen.

Etter sin plass i rekkefølgen av punktene i slutningen kan det se ut til at punkt II først og fremst gjelder området beskrevet under I. Dette har ikke jordskifteretten lagt noen brett på. Jordskifteretten ser punkt II mer slik at det skulle poengtere dalsbygdingenes omfattende rettigheter i feltet. Og siden dalsbygdingene er medeiere i grunnen i fjellet har de de samme rettene også her.

Det er grunn til å merke seg at den rett til skogavvirkning dommen gir dalsbygdingene ikke er begrenset ut over behovet "til seterbruk." Det var - og er - derfor ikke noe ivær for at en dalsbygding kan hugge sin seterved til årets bruk ved siden av en osing som er ute i samme ærend. Jakten er felles for hele området, osv. Både skog og fjell er på den måten å betrakte som til felles bruk for både osinger og dalsbygdingene. Og så omfattende som denne felles bruk er, vil i svært mange relasjoner spørsmålet om hvem som er grunneier på vedkommende sted ha liten betydning, når den utnyttelsen eiendomsretten er knyttet til, slåtterretten, er betydningsløs.

Det er som nevnt av dalsbygdingene grunn til å merke seg disse omfattende rettigheter dalsbygdingene har, og som er fastslått i lagmannsrettsdommen. Rettighetene bygger på det grunnlag som også lagmannsretten har lagt til grunn, nemlig at det er i et omfattende fellesskap mellom dalsbygdingene at osingene trenger inn. Ved hevd eller alders tids bruk har osingene ervervet enerett og grunneiendomsrett til slåttene, mens dalsbygdingenes rettigheter forevrig består.

En bruk som skal føre til en ervervelse av denne art må være av en viss intensitet. Det er ikke nok med sporadiske tilfeller av bruk, når ikke andre ting eller forhold viser bruken. I vårt tilfelle er påvist 3 slåttebuer som skulle vise en intens bruk av slåttene, den ene av disse 3 ligger ved Håene sør for Forellsjøen, men partene er ikke enige om at dette virkelig har vært en slåttebu. Slåttene her langs Håene synes for jordskifteretten å være så beskjedne at det må være tvilsomt om det har vært en slåttebu her. De to andre slåttebuene har ligget i Snuddalen.

Under de befaringer som ble foretatt 5.- 7. sept. ifjor fikk jordskifteretten det inntrykk at for det meste var de påviste slåttene små og spredte og det er tvilsomt om de har vært i jevnlig bruk. For enkelte strøks vedkommende, f.eks. rundt Håkarabben er det grunn til å tro at det neppe noensinde har vært brukt til slått. Unntagelsen måtte være østsiden av Snuddalen som ihvertfall i perioder kan ha vært i regelmessig bruk. Det er også her de to slåttebuene har stått.

Det er også dette inntrykk lagmannsretten bygger sin avgjørelse på, at jevnt over er slåttene i fjellet vært spredte flekker og med liten betydning som slåtter.

Men det viktige her må være at det ikke er avgjørende at det fantes slåtter i området, eller ikke. Selv om enkelte slåtteflekker, som f.eks. den som er nevnt å ligge ved Fjellsjøen, så anså ikke lagmannsretten dette for så avgjørende at det avgjorde eiendomsforholdet i hele området. Fjellet som lagmannsretten så det, var mer brukt til havn og hvor det forøvrig var bare mose-trakter og rent høyfjell. Og dette var utnyttelser som var til felles bruk, sameie, som også lagmannsretten så som det opprinnelige og mest betydningsfulle.

I et avsnitt har lagmannsretten behandlet spørsmålet

om hvor langt de eneeide slåttene strakk seg oppover fjellet. Det gjaldt Forellsjøen og Fjellsjøen. (Fjellsjøen ligger utenfor det fjellområde punkt III i domsslutningen omfatter. Den ligger i felt 3 i den inndeling som er gjort foran.) Det ble fra osingenes side påstått at de hadde slåtter rundt disse sjøene. Men lagmannsretten var ikke enig i dette. Den fant det ikke bevist at områdene rundt Forellsjøen og Fjellsjøen var besiddet med noen eiendomsrett av noen slátteeier.

Idag er dette fortolket slik av osingene at siden ikke eiendomsretten strakk seg rundt sjøene, måtte den strekke seg til sjøene. Det synes for jordskifteretten å være helt klart at lagmannsrettens mening har vært at slåttene overhodst ikke strakk seg til sjøene, og om det skulle være en liten teig ved en av sjøene, kunne ikke den være avgjørende for det store området. Og det står i nest siste setning i avsnittet: " Osingene finnes derfor ikke å kunne påstå noen enerett for seg til fortrengsel for dalsbyggingene. Dette kan ikke jordskifteretten forstå anderledes enn at ingen osing hadde noen spesiell rett bl.a. til fiske i noen av sjøene. Osingenes eiendomsrett nådde ikke opp til noen av sjøene.

De fleste dokumenter som beskriver slåttene sier "mot fjellet" eller lignende. Men dok. 366 beskriver en deling av Svartbekkdalsenget og delingen begynner i "Svartbekkens utspring". Partene er enige om hvor dette er, nemlig mellom Littlehøgda og Tverrfjellet. I saken er også nevnt Grueslåtten som skal være beskrevet å ligge mellom Tverrfjellet og Bratthøa. (Eieren av Grueslåtten var ikke med i lagmannsrettssaken.)

Som foran nevnt har det ikke vært avgjørende for lagmannsretten om det i fjellet hadde vært slåtter eller ikke, men hvor betydelige slåttene hadde vært i utstrekning og bruk. Bedømmelsen av om det hadde vært slåtter i området og hvor betydelige

de hadde vært skulle avgjøre grunneiendomsretten. I Svartbekkdalen har det nok latt seg gjøre å slå, men man kan neppe si at det har vært betydelige slåtter, og noe lignende kan sies om Grueslåttene.

Det er kanskje her grunn til å minne om at grunnen i fjellet ligger i sameie iflg. lagmannsrettens dom punkt III. I dette sameie er også osingene grunneiere og osingenes adgang til å slå i dette område er ikke endret ved dommen. Det er også såvidt jordskifteretten vet bare osinger som har påstått slått i disse fjellstrekningene.

Såvidt man kan forstå var det slik i 1945 at det var helt på det rene at beite, jakt, mosetak osv. var felles, mens retten kom til at grunneiendomsretten skulle følge slåtteretten og slátteeieren skulle også være skogeier. Man var også, ser det ut til, enige om at om slåtten, grunneiendommen, støtte til vann, betydde dette at slátteeieren hadde en særrett til fiske. Men det var skogen striden startet med og det var skogen i første rekke saken gjaldt.

Det var altså 2 utnyttelser som hadde noen betydning i sammenheng med saken, skog og fiske.

Lagmannsretten kom frem til at det eneeide område ikke strakk seg til noen av de to sjøene som hadde noen betydning som fiskevann, Forellsjøen og Fjellsjøen. Hva som sto igjen å avgrense var skogen. Når skogen ble avgjort å være osingenes, var deres påstand tilfredsstillende. Hvor grensene for grunneiendoms slåttene gikk, var, etter de nevnte forutsetningene likegyldig

Jordskifteretten er overbevist om at når lagmannsretten i domsslutningen bruker ordet "fjellet", så mener den fjellet i forhold til den skogkledde marken. Noen nærmere beskrivelse var ikke nødvendig, det var "slátteeiendommene" med skogen på den ene

✓

side, punkt I, og fjellet på den andre siden, punkt III, og grensen mellom dem fulgte skoggrensen. Dette, mener jordskifteretten, var meningen selv om det ikke ble spesielt behandlet. Nettop at grensen ikke er nevnt leder jordskifteretten til den mening at det er skoggrensen som er ment.

Jordskifteretten har også festet seg ved at lagmannsretten bruker ordene "store fjellstrekninger". Disse karakteriserer den til ikke bare å være mosetrakter og rene høyfjellstrekninger, men også havn. Jordskifteretten mener lagmannsretten ville ha reagert negativt på en påstand fra osingene slik den er fremsatt for jordskifteretten idag. Osingenes påstand innebærer bl.a. at deres grunneiendomsrett strekker seg til Svartbekkens utspring (den endelige påstand er modifisert,) og omfatter Rundfloen. Dvs. at grensen for det felles fjell mellom Tverrfjellet og Littlehøgda og vest for Rundfloen går bare 6-700 m fra herredsgrensen. Strekningene ville neppe bli beskrevet som "store" når de vesentligste områdene, vest og øst for Forellsjøen, blir noe omkring h.h.v. 6 og 5 km², og området i praksis kuttet opp i flere deler. Alt i alt representerer dalsbygdingenes påstand om arealet av det felles fjell i Sotthaugen havnelag omkring 42 km², mens osingens påstand representerer ca. 19 km² som imidlertid er mindre verd pr. km². Jordskifteretten mener at fra dette synspunkt sett og med bakgrunn i lagmannsrettsdommen, synes ikke osingenes påstand å være rimelig.

Jordskifteretten er altså kommet til å måtte gi dalsbygdingene medhold i at grensen for det felles fjell trekkes i skoggrensen. Det er også påstått at grensen ikke bør trekkes slavisk etter skoggrensen, grensen bør være grei, uten unødvendige kroker og dype hjørner. Men noe vesentlig av skogkledd mark bør ikke legges til fjellet.

Slutning.

Grensen mellom det felles fjell i Hemateengene, Sottohaugen og Falken følger bjørkeskogsgrensen. Grensen trekkes slik at det blir en grei og praktisk grense.

Kjennelsen er enstemmig. Tvisten er verd over 500 kroner.

Kjennelse XII.

Det er ved flere anledning, skriftlig og muntlig, vært spurt om partenes mening om eiendomsforholdene i fjellet som ikke er behandlet i kjennelse XI. Det er ikke kommet fra noen part noen annen mening enn at fjellet er sameie. Og jordskifteretten vil fastslå dette.

Slutning.

De fjellområder jordskiftefeltet omfatter og som ikke er behandlet i kjennelse XI, nemlig

1. Fjellet fra Skiftbekken sørover med Skarvan og Hognan, og
  2. Åslifjellet,
- er sameie.

Kjennelsen er enstemmig.

Omkostningene.

ved møtene 12/4 og idag.

Jordskiftemann Sæther	2 dager + skyss	kr. 455,10
Jordskiftemann Gløtvold	2 dager + skyss	" 393,-
Lokaleleie		" 30,-
	Tilsammen	<u>kr. 878,10</u>

Saken ble så igjen utsatt inntil videre.

Retten hevet.

Os, den 4. mai 1973.

Tollef Lunaas (s.)

Leif Gløtvold (s.)

Jon Sæther (s.)

År 1973 den 2. oktober ble jordskifterett satt i Dalsbygda samfunnshus i Os.

Rettens formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Jon Sæther, Tolga.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak nr. 32/42 m.fl. - utsatt fra 4. mai 1973.

Til behandling foreligger idag spørsmålet om hvem som er medeiere i sameiene.

Fremlagt ble:

369. Skriv 8/6 -73 fra Dalsbygda sameieskogstyre.

370. Skriv 30/1 -73 fra Tore P. Smedås.

371. Prosessskift 11/7 -73 fra adv. Follestad.

372. Skriv 14/8 -73 fra adv. Follestad.

373. Skriv 3/3 -73 fra Thore S. Grue.

374. Skriv udatert fra Ingmar E. Ryen.

375. Skriv 8/3 -71 fra Johan Hølm.

376. Skriv 12/3 -71 fra Einar Nyaas.

377. Skriv 15/3 -71 fra Tore P. Smedås.

378. Skriv 22/3 -71 fra Oddm. Ryen.

379. Skriv 25/3 -71 fra Kåre Berg

380. Skriv 25/4 -71 fra Lars Bakken.

381. Skriv 8/11 -72 fra Kristine Volden.

382. Innkalling m/partslister 7/9 -73.

383. Skriv 10/9 -73 fra Oddm. Ryen.

384. Skriv 10/9 -73 fra Einar Nyaas.

385. Skriv 10/9 -73 fra Per Volden.

386. Skriv 13/9 -73 fra Odd Stålem.

387. Skriv udat. fra John Osmoen.

388. Skriv 21/9 -73 fra Liv Ryen Grue.

✓

389. Skriv 24/9 -73 fra John Jensvold.
390. Skriv 25/9 -73 fra Ingmar E. Ryen.
391. Skriv 24/9 -73 fra John H. Meli.
392. Fullmakt 28/9 -73 fra Kristine Volden.
393. Fullmakt 2/10 -73 fra Arne Holte.
394. Skriv 10/9 -73 fra Kristine Volden.
394a. Skriv 2/10 -73 fra John H. Meli m.fl.
394b. Partslisten fra adv. Gjengset.

Tilstede: Leif Brataas, Eilif Breen, Ola Brynhildsvold, Kolbjørn Eggen, Olav Engan, Ingulf Engan, Ole E. Gjelten, Kåre Olav Berg v/Kasper Berg, Harald Haugseggen, Arne Holte v/Ola E. Gjelten, Karstein Johaug, Inge Kroken, Kristen Langøyen, Gudmund Langøyen, Svend Løvnes, John H. Meli, Embret Myrtrøen, Ingvar Nordvang, Leif Olav Nyborg, Olav Nygjelten, Einar Nygjelten, Arne Nygård v/Tore Nygård, Georg Nyhaug, Einar Nyaas, Oddmund Nyaas, Ola Os, Per Os, Per P. Os, Os sauehavelag v/Per Osgjelten, John Osmoen, Henrik Mølman Osmoen, Ola P. Ousten, Ola Normann Ryen, Johan Rygjelten, Per T. Smedås v/Tore Smedås, Nils Sund, Inga Utheim Nordvang, Kristine Volden, Ingulf Ytterhaug og Eivind Østgård.

Adv. Steinar Gjengset møter på vegne av en rekke dalsbygninger.

Kolbjørn Eggen trakk på vegne av osingene tilbake kravet om at hogstforbudet skal oppheves.

Kjennelse XIII.

Adv. Follestad har i prosesskrift 11/7 -73 og 14/8 -73 fremholdt at jordskifteretten ikke skal ta opp spørsmålet om hvem som er medeiere i fjellet i Sottahaugen. Han påpeker bl.a.:

A. Det foreligger ingen begjæring om jordskifte i dette fjellområde, og jordskifteretten mangler forsåvidt kompetanse til å ta opp spørsmålet.

B. Det har ingen praktisk betydning å få avgjort hvem som er medeiere.

C. Prosessøkonomiske hensyn.

Kolvjærn Eggen hadde under møtet ordet og føyet til at det må være de vanlige domstoler som må ta standpunkt til dette spørsmålet.

Adv. Gjengset påpekte at inntil adv. Follestad's prosess-skriv 11/7 -73 var det enighet om at fjellet i Sottohaugen hørte med i jordskiftefeltet. Han refererte fra et brev fra jordskiftedommeren hvor sitater viser hva som var ment å være jordskiftets tema og jordskiftefeltets grenser. Siden fjellet i Sottohaugen er en del av jordskiftefeltet er ikke jordskiftelovens § 17 relevant til spørsmålet som her behandles. Jordskiftelovens kompetanse finnes i jordskiftelovens § 25.

Skal fjellet i Sottohaugen utelates vil jordskiftefeltet bli amputert på en formålsløs måte.

Prosessøkonomiske forhold tilsier nettopp at spørsmålet om hvem som er medeiere i Sottohaugen tas opp i sammenheng med det øvrige felt.

Adv Gjengset la ned påstand om at Osfeltet hører med i jordskiftefeltet.

Jordskifterettens mening har hele tiden vært at fjellet, også Sottohaugen er med i feltet. Spørsmålet ble reist i rettsmøtet 9/11 1971. Advokatene ba da om en fremstilling om hvordan dette var behandlet tidligere i saken. Jordskiftedommeren sendte så et brev 15/11 1971 hvor det bl. a. ble sitert fra krav og tidligere innkallinger. Det må av disse sitater fremgå at hele fjellet er med i jordskiftefeltet. Dette brevet avfødte ingen reaksjon fra advokatenes side og jordskifteretten forsto dette slik at grensene for feltet var godtatt av advokatene.

✓

I kjennelse XI har jordskifteretten behandlet spørsmål som i realiteten gjaldt eiendomsforholdene i Sottohaugfjellet. Avgjørelsen bygget på lagmannsrettsdommen fra 1945. Det ble i forbindelse med denne tvisten ikke reist tvil om hvorvidt fjellet hørte med til feltet, eller om jordskifterettens kompetanse.

Adv. Follestad fremholder at det ikke er krevet jordskifte i Sottohaugfjellet. Det er riktig forsåvidt det ikke spesielt er krevet for dette område. Men det er heller ikke krevet jordskifte spesielt for andre deler av feltet. Kravet gjelder hele området under ett og Sottohaugen er en del av feltet.

Forøvrig foreligger et spesielt krav om ordning av fisket i Forellsjøen som ligger i Sottohaugfjellet. Kravet ble reist såvidt vites første gang i brev 29/11 1966 og senere gjentatt muntlig av Per Nygård. Såvidt jordskifteretten forstår er dette kravet reist i den tro at Forellsjøen ligger i jordskiftefeltet og blir å behandle i forbindelse med det pågående jordskifte.

Videre er det fra et par osinger side krevet at jordskifteretten griper inn med anmeldelse av dem som har bygget hytter i strid med jordskifterettens bestemmelse. Dette viser at også fra osingers side er foretatt ting i den mening at Forellsjøtrakten er med i jordskiftefeltet.

Jordskifteretten gir adv. Gjengset medhold i at jordskiftelovens § 17 ikke er relevant til det spørsmål som her behandles. Det er såvidt jordskifteretten har oppfattet det ikke tvil om jordskifterettens kompetanse i spørsmålet om hvem som er medeiere i Sottohaugfjellet i tilfelle det ligger innenfor jordskiftefeltets grenser.

Adv. Gjengset har påpekt at jordskiftelovens § 25 gir jordskifteretten kompetanse i tvisten og siden fjellet forøvrig uomtvistet er med, bør også Sottohaugfjellet være med.

Først og fremst er det avgjørende for jordskifteretten at meningen hele tiden har vært at fjellet, inklusive Sottohaugfjellet, skal være med i jordskiftefeltet. Dette fremgår av de beskrivelser som finnes av jordskiftefeltets grenser. Det kan i denne forbindelse ikke ha noen betydning hva som skal gjøres i de enkelte deler av feltet, fysisk deling eller ordning av felles bruk.

Videre vil jordskifteretten bemerke at Sottohaugen av flere grunner bør behandles i sammenheng med de øvrige deler av Vangroftdalen som ligger i fellesskap. Når jordskifteretten har tatt standpunkt til eiendomsforholdene, bør dette følges opp med standpunkt til hvem som er medeiere. Dette må etter jordskifterettens mening også prosessøkonomisk sett være å foretrekke. Før eller siden må jordskifteretten ta standpunkt og da må det være fornuftig å avgjøre spørsmålet før eventuell anke, slik at ankedomstolen eventuelt får begge spørsmålene samtidig, og også eventuelt kan se både eiendomsforholdene og spørsmålet om hvem som er parter i sammenheng. Saken har også den side at en eventuell ankedomstol bør ha på det rene hvem som påstår å være parter i tvisten.

Slutning.

Området innenfor grensene for Sottohaugen havnelag inklusive fjellet, hører med i jordskiftefeltet.

Det problem ble så tatt opp, om hvordan få styring på behandlingen av spørsmålet om hvem som er medeiere i sameiet. Hittil er bare tatt imot påstander fra de enkelte parter, noe som viser seg å gi et helt tilfeldig bilde både m.h.t. parter og arealer. Protester har praktisk talt ikke kommet. Det er en kjennsgjærning at mange parter befinner seg i periferien av saksbehandlingen og følger dårlig med i hva som foregår. De møtende

✓

parter var enige om at partsforholdet i dette spørsmål må systematiseres m.h.t. arealer og parter. Partene må så langt som mulig samles i kategorier etter type av bruk og påstander. De ufullstendige kategorier skal så supleres med dem som mangler. Til hjelp i dette arbeidet ble oppnevnt følgende:

1. Eivind Østgård.
2. Karstein Johaug.
3. Ola P. Ousten.
4. Ola Øverhaug.
5. Leif Olav Nyborg.
6. Ols Os.

Disse nye listene skal sendes ut til samtlige parter i god tid før neste møte.

Saken ble hermed utsatt inntil videre.

Partene forlot deretter møtet.

Omkostningene:

Jordskiftemann Gløtvold	kr. 182,60
Jordskiftemann Sæther	" 271,60
Lokale	" 30,-
Porto m.v.	" <u>507,46</u>
Tilsammen	<u>kr. 991,66</u>

Retten hevet.

Dalsbygda, 2. oktober 1973.

Tollef Lunaas (s.)   Leif Gløtvold (s.)   Jon Sæther (s.)

-oOo-

År 1973 den 4. oktober ble jordskifterett satt på Hummelfjell Kro i Os.

Rettenns formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Jon Sæther, Tolga.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak 32/42 - utsatt fra 2. oktober 1973.

Idag foreligger til behandling tvist om en slått i Svartbekkdalen og tvist om en grense i Sottohaugen.

Tilstede: Per Osgjelten, Oddmund Nyaas, Inge Eggen og Per J. Grue.
Som vitne møtte Thore S. Grue. Senere møtte Ola Os.

Fremlagt ble:

395. "Veiledning til Taxten i Tverrfjelldalen" 12/11 1883.
396. Skriv 18/11 1971 fra Oddmund Nyaas.
397. Skriv 30/11 -71 fra Per J. Grue.
398. Notat 23/9 1888 av J. S. Grue.
399. Skriv 30/11 -71 fra Kolbjørn Eggen.
400. Kontrakt 30/7 1938 om havneleie.
401. Skriv 4/1 1972 fra adv. Mette Nesset.
402. Skriv 3/1 -72 fra Per Osgjelten.
403. Utskrift tvangsauksjon 28/9 1929.
404. Bevitnelse 18/1 1954 fra adv. Gundersen.
405. Kjøpekontrakt 20/11 1872.
406. Utskrift bevisoptakelse 23/9 1953.
407. Bevisoptakelse 28/6 1954.
408. Skriv 15/1 1972 fra Kolbjørn Eggen.
409. Skriv 10/2 1972 fra Kolbjørn Eggen.
410. Skriv 3/3 -72 fra Per Osgjelten.
411. Innkalling 10/9 -73.
412. Skriv 6/10 -73 fra Kolbjørn Eggen.

Dokumentene ble gjennomgått under forhandlingene.

Vedkommende tvisten om grense i Sottohaugen er partene blitt enige.

Forliket

fremgår av kart som ble fremlagt.

✓

413. Kart med underskrevet forlik 2/10 -73.

Videre ble fremlagt:

414. Kart med inntegnede påstander.

415. Kart med inntegnet påstand.

416. Kjennelse 30/4 1973.

417. Brev 17/8 1973 fra adv. Follestad.

Per Osgjelten opplyste at Torberg Aas trekker tilbake sitt krav på slåtten.

Thore S. Grue forklarte seg om hva han visste om Grues slåttebu i Tverrfjelldalen.

De fremlagte dokumenter ble gjennomgått og partene knyttet bemerkninger til dem, og la så frem sine endelige påstander
Partene forlot så rettsmøtet.

Den 12. oktober hadde retten møte for lukkede dører.

Kjennelse XIV.

Twisten gjelder en slått, Svartbekkenget, i Dalsbygda. Det er uenighet både om hvem som eier slåtten og grensene for den. Behandlingen av tvisten ble utsatt bl.a. i påvente av endelig dom vedkommende grensen mot naboeiendommer i Kvikne. Denne grense- gangssaken sluttet 30/4 1973, og er ikke påanket forsåvidt den gjelder den strekning som har interesse for tvisten.

En rekke parter er trukket med i tvisten. Dette beror på påstanden om at det har vært en forveksling av matrikelnumrene gnr. 107, bnr. 2 og gnr. 120, bnr. 3.

Torberg Aas har trukket tilbake sitt krav på slåtten Lilleenget nord for Svartbekken.

Her nord for Svartbekken har det hele den aktuelle tiden vært en eier av Åsen (eller Fabroåsen), gnr. 120, som har vært eier, før 1898 120/1 hvor eiere har vært bl.a. Torger Pedersen Haugen, nevnt i skjøte fra 1843 og Peder Bersvendsen Aas.

Den siste skylddeler 120/1 i 1898 og selger det utskilte til sin sønn Edvart Pedersen. Det ble fradelte bl.a. en slått, Lilleenget, i Svartbekkdalen. Det er ikke tvist om at Lilleenget ligger her nord for Svartbekken, men tvisten går bl.a. ut på at dette Lilleenget ikke var kommet fra Fabroåsen, men fra Volden, gnr. 107. Dette under henvisning til skylddelingen i 1869 hvor det står at Peder Aas var eier av 1/3 av Svartbekkenget og at denne 1/3 lå nord for Svartbekken.

Kolbjørn Eggens syn er at skylddelingen i 1869 ikke delte 107/2 fysisk, Svartbekkenget er sameie mellom 107/2 og 107/3. Dessuten mener han, i motsetning til Sauehavnelaget at Svartbekkenget som da i sin helhet ligger sør for Svartbekken, omfatter Tverrfjelldalen helt til herredsgrensen.

Kolbjørn Eggen v/Ingen Eggen og Ola Os la vekt på at ikke noe av Svartbekkenget ligger nord for Svartbekken. Gnr. 107, bnr. 2 er en ideel del av Svartbekkenget og dette ligger sør for Svartbekken. Eiere fra Os og Eggen har aldri påstått å eie noe nord for Svartbekken. Bykselbrev fra 1723 og skjøter 1855 og 1867 gjelder alt nord for Svartbekken. De to skjøtene gjelder Lilleenget som idag eies av Oddmund Nyaas.

Skjøtet fra 1849 sier at Svartbekkenget ligger sør for Svartbekken. Skylddelingen av 1869 sier at Peder B. Aas's andel lå sør for Svartbekken. Det Peder Aas eide nord for Svartbekken lå under gnr. 120.

Hensikten med de fleste slåttekjøp fra osingeres side i Sottohaugen har vært å skaffe beite. Det har vært en viss ordning av beitet fra gammelt av i Sottohaugen. Forliket 22/1 1943 gjaldt bl.a. beitet. Her innrømmes Eggen rett til rekstevei til sin andel av Kvernbekkens slått.

Jørund Eggen var blant underskriverne av overenskomst

om beite til Os sauehavnelag 30/7 1938. Grensen for Sauehavnelagets beiterett mot Sottohaugen var Svartbekken. De 5 underskriverne var setereiere i Sottohaugen og fantes heller ikke andre slåtter i området.

Vedk. grensene for Svartbekkenget henvises til kjennelse 30/4 1973 og adv. Follestad's brev 17/8 1973. Grue har aldri hatt slått øst for herredsgrensen. Grueslåtten ligger i sin helhet vest for herredsgrensen.

Påstand.

1. Gnr. 107, bnr. 2 er en ideel part, $1/3$, av Svartbekkenget, hvor Sauehavnelaget eier $2/3$.
2. Grensene for Svartbekkenget er som inntegnet med rødt på kart, dok 414.

Os sauehavnelag v/Per Osgjelten har forklart at Sauehavnelagets rett til slåtten beror på en kjøpekontrakt. Enget er ikke skylddelt og ligger fortsatt under gnr. 107, bnr. 3. Kjøpekontrakten ble opprettet i 1952. Her står intet om at Eggen har noen andel i slåtten. Selgeren, Halstein Kvernbekkeng, har alltid ment at han eide Svartbekkenget alene.

Den andel av Svartbekkenget som Eggen påstår å eie ligger nord for Svartbekken hvor også Oddmund Nyaas påstår å eie. Det går klart frem av skylddelingen 1869 at den gjenværende del ligger nord for Svartbekken og var solgt til Peder Aas i 1867.

Skjøtet 1843 er å forstå slik at det er Torger Pedersen Haugens engslått som er begrenset av Svartbekken. Nedenfor T. P. Haugens engslått lå Svartbekkenget på begge sider av Svartbekken.

Ved skylddelingen i 1898 er foregått en sammenblanding av matrikkelnumrene. "Lilleenget" som omtales, var gnr. 107, bnr. 2 og lå ikke under $120/3$ som det kan fremgå av dokumentene.

Ved tvangsauksjon i 1929 hadde ikke eieren av $120/3$

hjemmel på 107/2 og derfor var 107/2 ikke med i pantet som ble solgt.

Påstand.

1. Sauehavnelaget er alene eier av Svartbekkenget som har matrikelnummer gnr. 107, bnr. 3.
2. Grensene for svartbekkenget er som vist med grønt på kart, dok. 413.

Oddmund Nyaas. Den foreliggende tvist kom først opp i forbindelse med bevisopptak i 1954. Det har tidligere aldri vært tvil om at han er eier av Lilleenget som ikke kommer fra Volden, gnr. 107, men fra Ås, gnr. 120, slik det fremgår av skylddelingen i 1898.

Påstand.

Oddmund Nyaas er eier av Lilleenget som ligger under gnr. 120, bnr. 3 og har grenser som vist på kartet dok. 413.

Per J. Grue godtar kjennelsen 30/4 1973, som sier at Grueslåtten ligger øst for herredsgrensen. Vitnet Thore S. Grue har i rettsmøtet idag forklart om Grues slåttebu i Tverrfjelldalen. At Grue hadde slåttebu i Tverrfjelldalen omkring 4 km øst for vannskillet har jordskifteretten sett på som en kjennsgjerning.

Påstand.

Grueslåtten som ligger under gnr. 123, bnr. 3, har grenser som vist med rødt på kartet, dok. 413, med forandring som kommer av kjennelse 30/4 1973.

Jordskifterettens mening.

Det første spørsmål jordskifteretten har stilt seg er hvem har vært eiere av gnr. 107, bnr. 2. Ut fra panteregisteret synes det å være på det rene at det var Ingulf Estensen Os som ble eier av det udelte bnr. 2 i 1843. Det neste kjente skjøte er

fra 1869. Dette skjøte er ikke innført i panteregisteret, men er skrevet av i panteboken. Her er det enkene etter Esten Ingulfsen Os og Lars Ingulfsen Os som selger $\frac{2}{3}$ av Svartbekkenget til Halsten Amundsen Os. Dette er bnr. 3 med skyld 9 skilling. Det synes å være klart hvem som så siden ble eiere av bnr. 3. I 1876 selger en Peder Halstensen Os, som ventelig er Halsten Amundsens sønn, slåtten til Svend Løvnes. I 1894 kom slåtten i familien Kvenrbekkengs eie som så solgte den til Os sauehavnelag i 1952.

Men hvem ble så eier av bnr. 2? Ut fra de trykte matrikler fremgår at i 1888 var Esten Ingulfsen Os, Lars Ingulfsens enke og Peder Aas eiere av bnr. 2. (Esten Ingulfsen var død ved skjøtets utstedelse i 1869.) Av matrikkelen kan det altså fremstille seg slik at det gjennværende av bnr. 2 var et personlig sameie mellom arvinger etter Ingulf Estensen og Peder Aas. Det kan da tyde på at de 3 var eiere av det udelte bnr. 2 før 1869. Men jordskifteretten kan ikke ut fra dokumenter eller forklaringer finne ut hvordan Peder Aas ble medeier i det udelte bnr. 2. Det var f.eks. ikke Peder, men Bersvend Aas som var gift med søster til Esten og Lars Ingulfsen. Men et visst personlig forhold til Peder Aas må ventelig vært tilstede.

Det er i denne forbindelse henvist til handel med en slått i 1855 og 1867. Men ut fra den eierliste som fremgår av disse dokumenter, Tollef Olsen Ostrøen, Knud Nyegaard og Peder Aas, må det synes klart at det ikke kan gjelde gnr. 107, bnr. 2.

Det må være grunn til å spørre hvilken vekt som skal legges på de trykte matrikler. Jordskifteretten har ikke nærmere kjennskap til hvilke lister som ble brukt under opptrykk av matriklene. I 1863 ble igangsatt nyskyldlegging, og det ble besluttet trykket en ny matrikkel. Men den den ble ikke trykket før i 1888. Muligheten finnes for at det var de opplysninger kommi-

sjonen fikk under markarbeidet som kom til uttrykk. Det mest nærliggende er dog å tro at det var panteregistrene som ble brukt, siden det gikk så lang tid før trykkingen ble satt igang. Og i 1904 hadde man neppe noe annet å gå ut fra en panteregistrene. Men en viss lokalkunnskap må ha vært tilstede, ellers blir det umulig å forklare hvordan Edvart Aas kan stå som eier i 1904.

Jordskifteretten er imidlertid av den mening at om panteregisteret og matrikelen ikke stemmer overens må det være panteregisteret som ^{det} først og fremst må legges vekt på.

Det er ihvertfall etter jordskifterettens mening grunn til å spørre om hvor reelt var egentlig Peder Aas's og hans etterkommeres eiendomsrett til gnr. 107, bnr. 2. Og spørsmålet er om skylddelingen i 1869 ble virkeliggjort forsåvidt den gjaldt Peder Aas. Her foreligger ikke noe skjøte til Peder Aas fra Ingulf Os eller Lars og Esten Ingulfsen, eller fra Lars og Estens enker. Skal man tro matrikkelen fra 1888 ble ikke Peder Aas eier av den gjenværende bnr. 2 slik som det kan fremgå av skylddelingen. Men Peder Aas har heller ikke skrevet under på skjøtet til Halsten Amundsen.

Den 26. juli 1869, samme dato som skylddelingen ble tinglyst, erklærer kjøperen av de 2/3 av Svartbekkenget at Peder Aas beholder uinnskrenket havnerett over hele enget. At havnerett trekkes inn er ikke i og for seg merkelig. Det var vanlig, ihvertfall her i traktene, å kjøpe slåtter for å kunne dokumentere rett til beite. Denne erklæringen som ble anmerket både på bnr. 2 og bnr. 3. må forstås slik at forholdet til Peder Aas skulle fortsette uendret som før skylddelingen.

Men denne beiterett som Peder Aas hadde ble avlyst i 1913 i h.h.t. dødsattest. Dette bestyrker tanken om at Aas-familiens befatning med Volden, gnr. 107, var av noe slags person-

lig karakter og ikke knyttet til en formell eiendomsrett til slåtten.

Jordskifteretten kan ikke finne noen forklaring på skjøtet i 1874. Hva som vekker misstanke er at skjøtet bl.a. skal omfatte "de to treledele av 249 b" og at dette egentlig er ment å være bnr. 3. Anmerkningen er i såfall kommet på feil blad. Men bnr. 3 hadde jo Johanne Torgersdatter vært med på å selge 5 år tidligere. Jordskifteretten kan ikke finne noen annen forklaring på dette enn at her foreligger en lapsus fra skjøteutstederens side.

Det viktigste i denne sammenheng er at da Beret Ous, Kirsten Eggen og Ola Eggen skal skjøte over bnr. 2 i 1923 måtte deres faktiske hjemmel søkes i at de var de eneste arvinger etter Ingulf Estensen Os. Her en alle eiere fra Fabroåsen falt ut. De søker ikke hjemmel ved overdragelse fra noen eiere i Fabroåsen, men helt tilbake til Ingulf Estensen. Dette synes for jordskifteretten å ytterligere bestyrke tanken om at når eiere fra Fabroåsen har hatt rettigheter i bnr. 2 før og etter delingen, så berodde dette på personlige krav og rettigheter, og at dette personlige rettsforhold lett kunne falle bort.

Per Osgjelten sier også at Edvart Aas ikke hadde hjemmel på bnr. 2, og at dette var årsaken til at 107/2 ikke var med i tvangsauksjonen i 1929, og det til tross for hva matrikkelen sier.

I de siste 50 år og mer enn det, er det eiere fra Os og Eggen som har vært eiere av gnr. 107, bnr. 2. I 1923 måtte det være blitt godtgjort at f.eks. Edvart Aas ikke var eier av bnr.2, og at hjemmelen måtte søkes hos Ingulf Estensen Os. Sannsynligheten taler derfor for at Peder Aas og Edvart Aas ikke har vært formelle eiere av gnr. 107, bnr. 2.

Delvis henger det hele sammen med spørsmålet om bnr. 2

ble fysisk delt i 1869 eller bare delt i ideelle deler og at Fabroåsen har vært eiere av slåtten nord for Svartbekken. Det er ikke utenkelig at her er foregått en sammenblanding av matrikkelnumrene.

Skylddelingen 20/7 1869 kan vanskelig missforstås. Det står utrykkelig at Peder Aas er eier av 1/3 av Svartbekkenget og at denne 1/3 ligger nord for Svartbekken, og at intet nytt sameie er stiftet. Når jordskifteretten allikevel har funnet å kunne se bort fra dette bygger den først og fremst på skjøtet fra 1843. Dette skjøtet forstår jordskifteretten slik at hele Svartbekkenget ligger sør for Svartbekken. At skylddelingen ikke synes å blitt virkeliggjort forsåvidt det gjaldt Peder Aas synes også å fremgå av at bnr. 3 i flere dokumenter er betegnet som 2/3 av Svartbekkenget, f.eks. kjøpekontrakt 20/11 1872 og flere vitner i bevisopptak 28/6 1954. Det er nær blitt vanlig å omtale bnr. 3 som 2/3 av Svartbekkenget. Og det skulle være unødvendig dersom slåtten ble fysisk delt i 1869. Dette trekker i retning av at bnr. 3 er en ideell del av Svartbekkenget.

Partene synes å være enige om at om det skulle være slikå forstå at bnr. 2 ble fysisk delt i 1869 så må det gjenværende bnr. 2 ligge nord for Svartbekken. Dette er bevitnet av flere under bevisopptak 28/6 1954 og adv. Gundersen (form. i Tolga Storskiftekommissjon). Men såvidt jordskifteretten forstår bygger dette på at det er eiere fra Fabroåsen som har vært eiere av gnr. 107, bnr. 2. Og disse har uomtvistet vært eiere av Lilleenget som hører under gnr. 120, bnr. 3. Det kan ikke være utelukket at her har foregått en sammenblanding. Denne missforståelsen kan også ligge til grunn for matrikkelen.

Det er ikke vanlig at matrikkelnumrene trekkes inn i vanlig omtale, det er eierens navn og det lokale stedsnavn som

brukes. At det er Fabroåsen som har vært og er eier av Lilleenget er det ikke tvil om.

Det synes for jordskifteretten å være på det rene at eiere fra Fabroåsen aldri har krevet å eie noe på sørsiden av Svartbekken. Og heller ikke har eiere fra Os og Eggen noengang påstått å eie noe nord for Svartbekken. Dette går også frem av forliket fra 1924. I dette forliket er omtalt Kvernbekkens slått. Dette er gnr. 107, bnr. 3 og ligger altså sør for Svartbekken. Det innrømmes i forliket rett for Ola Eggen som i 1923 var blitt eier av 107/2, til rekstevei over Bersvend Aas's eiendom til Kvernbekkens slått på sørsiden av Svartbekken. Disse to partene var enige om at det var på Kvernbekkens slått sør for Svartbekken Ola Eggen hadde beiterett. Disse to nevnte parters etterfølgere idag er enig om det samme.

For å sammenfatte dette. Når eiere av Fabroåsen ikke påstår å eie noe sør for Svartbekken og eiere fra Os ikke påstår å eie noe nord for Svartbekken, og når så eiere fra Fabroåsen ikke er, og sannsynligvis heller ikke har vært eiere av gnr. 107, bnr. 2, må resultatet bli at gnr. 107, bnr. 2 må ligger sør for Svartbekken og dermed i sameie med gnr. 107, bnr. 3.

Det har vært en forholdsvis beskjeden bruk av arealet mellom Svartbekken og Tverrfjellbekken. Det er dårlig slått. I bevisopptak 1953-54 er det flere vitner som sier at det overhodet ikke er noe slått i området. Som beitet ha feltet ventelig noe større verdi. Den tvistbehandling som bevisopptak 1953-54 var et ledd i gjaldt beitegrensen mellom Sottahaugen og Storvollia. Resultatet ble at denne beitegrensen ble lagt slik at største delen av Svartbekkenget ble liggende på sørsiden av grensen. Bl.a. dette viser at beitet egentlig er felles. Men det er forklart at en beiterett må bygge på bruksretten til slåtter. Det

må derfor legges en viss vekt på at eiere fra Os og Eggen har hatt beiterett i det aktuelle område. Dette viser bl.a. forliket i 1924 og leiekontrakten 1938.

Jordskifteretten er kommet til at Kolbjørn Eggen er medeier i Svartbekkenget som ligger sør for Svartbekken. Men Kolbjørn Eggen har videre påstått at Svartbekkenget omfatter foruten det området partene, inklusive Os sauehavnelag, er enige om, også det område Per J. Grue påstår er "Grueslåtten". Os sauehavnelag og Per J. Grue er altså enige om grensen seg imelleom.

Kolbjørn Eggens påstand bygger på at Grueslåtten ligger vest for herredsgrensen, at den er en Kvikneslåtten. Han holder fast på dette til tross for jordskifterettens kjennelse 30/4 1973 i sak 42/1970, som sier at Grueslåtten ligger øst for herredsgrensen. Adv. Follestad har i brev 17/8 1973 gitt uttrykk for at det av prosessuelle grunner ikke lot seg gjøre å påanke kjennelsen og at kjennelsen under ingen omstendigheter kan ha noen betydning for tvisten som her behandles.

Jordskifteretten kan ikke se det anderledes enn at kjennelsen 30/4 -73 må bli tatt med i vurderingen og må være helt avgjørende for denne del av tvisten. At det er prosessuelle problemer som har ført til at kjennelsen ikke er påanket, må i denne sammenheng være likegyldig. Her foreligger en kjennelse som er upåanket for såvidt det gjelder den aktuelle del og den må derfor være gjeldende for alle som var parter i saken. Og den må være gjeldende også i sammenheng med den tvist som behandles her.

Kjennelsen 30/4 -73 fastslår at Grueslåtten ligger øst for vannskillet, øst for herredsgrensen. Siden Os sauehavnelag og Per J. Grue er enige om grensen seg imellom og det ikke er nedlagt noen subsidiær påstand fra Kolbjørn Eggens side, vil

jordskifteretten fastslå Øybekken som grense mellom Svartbekkenget og Grueslåtten.

Forøvrig henvises til kjennelse XI.

Twisten er verd over 500 kroner.

Avgjørelsen er enstemmig men har budt på tvil.

Slutning.

1. Svartbekkenget er sameie mellom gnr. 107, bnr. 2 og gnr. 107, bnr. 3.
2. Forsåvidt behandlet i denne tvisten grenser Svartbekkenget i nord til Svartbekken og i sør til Øybekken.

Omkostningene.

Jordskiftemann Gløtvold	kr. 313,80
Jordskiftemann Sæther	" 409,-
Møtene 31/8 og 21/9 1971	<u>" 527,10</u>
Tilsammen	kr. 1249,90

som ble pålagt betalt slik:

Kolbjørn Eggen	kr. 477,50
Os sauehavnelag	" 477,50
Oddmund Nyaas	" 75,-
Per J. Grue	" 199,90

som skal betales innen 15 - femten - dager etter at meddelelse er mottatt.

Retten hevet.

Dalsbygda, den 12. oktober 1973.

Tollef Lunaas (s.)   Leif Gløtvold (s.)   Jon Sæther (s.)

-oOo-

År 1973 den 13. desember ble jordskifterett satt i Dalsbygda Samfunnshus i Os.

Rettens formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Morten Sagmoen, Tynset.

Morten Sagmoen møter som varamann for Jon Sæther som har sykdomsforfald.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak nr. 32/42 m.fl. utsatt fra 12. oktober 1973.

Til behandling foreligger idag spørsmålet om hvem som er medeiere i sameieene.

Til stede: Gudmund Langøyen, Einar Nyggjelten, Leif Ramlo, Ola E. Gjeltten, Leif Olav Nyborg, Jon Sandnes, Jon P. Moseng, Torger Lillehaug, Tore S. Grue, Jon J. Meli, Håkon Berg, Harald Haugseggen, Per P. Os, Ola Os, Georg Nyhaug, Rolf Johnsen, Henrik Mølman Osmoen, Tore Smedås, Leif Bratås, Kolbjørn Eggen, Sven Løvnes, Ola Brynhildsvold, Birger Lilleøyen, Paul Krog, Leif Engebakken, Bettina Breivik for Øystein Emanuelson, forpakter av 130/6 m.fl., Inge Kroken, Per Østgård, Kasper Berg, Ole Nyggjelten, Einar Nyaas, Per Bakken.

Adv. Steinar Gjengset møter for en rekke dalsbygdinger.

På forespørsel hadde ingen noe å bemerke til rettens sammensetning.

Fremlagt ble:

418. Innkalling 2/11 -73.
419. Skriv 29/11 -73 fra Ola Normann Bakken.
420. Notat 29/11 -73 fra Ola Normann Bakken.
421. Skriv udatert fra Ola E. Gjeltten.
422. Skriv 4/12 -73 fra Leif Olav Nyborg.
423. Skriv 5/12 -73 fra Nils Sund.
424. Skriv 10/12 -73 fra Inge Kroken.
425. Liste over parter.

De fremlagte dokumenter ble opplest.

Adv. Gjengset som representerer en rekke dalsbygdinger

fikk ordet og nedla sine påstander.

Videre hadde Inge Kroken ordet. Han la frem:

426. Liste over parter i Nordgården-Østgården.

og nedla påstand om at disse hadde samme rett i fjellet som de øvrige gårder i Dalsbygda.

Sven Løvnes påsto begrenset rett i sameiet og andel i fjellet. Han fremla:

427. Skriv 12/12 -73.

428. Leiekontrakt des. 1917.

429. Makeskiftekontrakt 1916.

Gudmund Langøyen påsto andel i sameiet og i fjellet.

Henrik Mølman Osmoen påsto andel i sameiet og i fjellet.

Kolbjørn Eggen la ned påstand om fjellet i Sottohaugen.

Han fremla:

430. Skriv 11/12 -73 fra adv. Follestad.

431. Skisse over Vangrøftdalen.

Leif Olav Nyborg la frem dok. 425 og nedla påstand på vegne av seter- og slåtteeiere i feltet.

Videre hadde Georg Nyhaug, Per Østgård og Leif Ramlo ordet.

Det ble fra flere parter foreslått at man gjorde forsøk på å få i stand forlik om eiendomsretten til fjellet. Men etter konferanse med sine parter meddelte adv. Gjengset at hans parter ønsket at retten avsa kjennelse i alle tvistespørsmålene.

Partene forlot deretter rettsmøtet.

Neste dag 14. desember hadde jordskifteretten møte for lukkede dører.

Omkostningene:

Jordskiftemann Gløtvold kr. 332,80

Jordskiftemann Sagmoen 429,55

Tilsammen

kr. 762,35

Saken ble så utsatt på ubestemt tid.

Retten hevet.

Dalsbygda, 14. desember 1973.

Tollef Lunaas (s.)   Morten Sagmoen (s.)   Leif Gløtvold (s.)

-oOo-

År 1974 den 7. januar ble jordskifterett satt på Hummelfjell hotell i Os.

Rettens formann: kst. jordskiftedommer Tollef Lunaas, Hamar.

Jordskiftemenn: 1. Leif Gløtvold, Narjordet.

2. Morten Sagmoen, Tynset.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak nr. 32/42 m.fl. utsatt fra 14/12 -73.

Jordskifteretten har avsagt følgende

Kjennelse XV.

I kjennelse VI, X, XI og XII er behandlet hva som er felles i Vangrøftdalen og Kjurudalen. Kjennelse VI vedkommer "det sentrale jordskiftefelt" i Vangrøftdalen. Kjennelse XI og XII vedkommer fjellet i Vangrøftdalen og kjennelse X den felles skog i Kjurudalen. Disse kjennelser slutter med at jordskiftefeltet i Vangrøftdalen er sameie og at den nordlige del av jordskiftefeltet i Kjurudalen er felles hva skogen angår. Hva som nå skal behandles her er spørsmålet om hvem som er andelshavere i de enkelte deler av fellesområdene. Spørsmålet ble tillyst tatt opp på jordskifterettsmøte 2. oktober 1973, men ble utsatt bl.a. i den hensikt å få partslistene fullstendige.

Områdene som skal behandles i denne kjennelsen er følgende:

1. Vangrøftdalen som er behandlet i kjennelse VI. Dette er den skogkledd del av feltet som ligger nord for jordskiftéfeltsgrensen Skarva-Storbekken og i nord grenser mot det område,

"Os-området", som er behandlet i lagmannsrettens dom 11/7 1945. I dette område er det prinsipiell enighet om at setereierne også til de nedlagte setrene, er andelshavere i området. Videre påstår setereierne i Falken og de som har rett til seter i Hemateengene andel i sameiet. Dessuten påstår slátteeierne andel og erkelte andre

2. Hemateengene-Sottohaugen-Falken som ble behandlet i lagmannsretten i 1945. Her er eiendomsforholdet på det rene forsåvidt som at slátteeierne er grunneiere i sine respektive slåtter. De øvrige parter i saken ble tilkjent hugstrett. Nå påstår resten av de beiteberettigede i Vangrøftdalen hugstrett i samme område.

3. Det område som her kalles fjellet et alt fjell som ligger til Dalsbygda vest for Kjurudalen. Det behandles her under ett, skjønt påstandene er ikke ganske like hva område angår. De fleste påstår å ha andel i hele fjellet sammenhengende. Det er for det første alle som har gårdsbruk i Dalsbygda, Breen, Nordvang, Berg, Nordgården og Østgården. Videre påstår setereierne og slátteeierne i Falken og Hemateengene andel i hele fjellet. Seter- og slátteeiere i Vangrøftdalen som ikke omfattes av kategoriene ovenfor påstår også andel i hele fjellet.

Seter og slátteeierne i Sottohaugen påstår andel i bare den del av fjellet som er omfattet av lagmannsrettsdommen, ^{Sottohaugen} dvs. omtrent den del som ligger innenfor Sottohaugen havnelag. De innrømmer bare rett for de 19 dalsbygdingene nevnt i lagmannsrettsdommen andel i denne del av fjellet.

4. I Kjurudalen er jordskiftefeltet 2 områder. Det ene er Svartådalen hvor eiendomsforholdet er på det rene. Slátteeieren er grunneier og skogen er delt på 9 parter ved en deling i 1942. Det er enighet om at denne deling skal opprettholdes.

Den andre delen ligger lengst nord i Kjurudalen, vest for Kjurua og strekker seg sørover til Lilleøybekken. Her påstår

alle beiteberettigede, med og uten seter, andel, samt noen få andre.

Adv. Steinar Gjengset tok først for seg fjellet. Han poengterte at fjellet er udelt og henviser til skogdelingskontrakten fra 1791. Breen, Nordvang og Berg fikk alt nord for en beskrevet linje. Det er disse som har brukt fjellet. Også topografisk sett hører fjellet til Breen, Nordvang og Berg. Fjellet har hatt stor betydning for gårdene.

Men noen andre har også rett i fjellet. Det er bl. a. de osingene som er nevnt i lagmannsrettsdommen. At dalsbygdingene har rettigheter innenfor Os-området fremgår av lagmannsrettsdommen hvor det bl. a. står: "Retten kan ikke finne grunnlag for at eierene av slåttene og setrene har ervervet noen eiendomsrett til fjellet til fortrenghet for dalsbygdingene." Han henviser videre til kjennelse VI, utskriften side 187 siste avsnitt. Slåtte- og setereierne i Sottahaugen er derfor innrømmet som medeiere i fjellet i Sottahaugen.

Videre innrømmes andel i fjellet setrer som ligger nær fjellet.

Påstand.

Alle gårdsbruk under Breen, Nordvang og Berg samt havneberettigede innenfor det sentrale felt som ligger til gårder utenfor Breen, Nordvang og Berg, samt innenfor Sottahaugen havnegrense de som er nevnt i lagmannsrettens dom.

Vedkommende sameiet i Vangrøftdalen er nedlagt følgende

Påstand.

De havneberettigede samt eiere av nedlagte setrer innenfor det sentrale felt er eiere av sameieskogen.

Utgangspunktet er også her delingskontrakten 1791. Videre kan vises til delingskontrakt fra 1921. Adv. Gjengset

legger vekt på at de havneberettigedes rett knytter seg til havnelagene slik Storskifttekommisjonen har bestemt dem.

Vedk. Kjurudalen er nedlagt slik

Påstand.

De havneberettigede nord for sameiegrensen fra 1886 er eiere av skogen.

Inge Kroken påpekte at kontrakten fra 1791 gjaldt skogen og ikke fjellet. Han er enig i at fjellet er udelt, hva eiendomsforhold angår ett sammenhengende område. Østgården og Nordgården er også medeiere i fjellet på like linje med Breen, Nordvang og Berg. Brukene på Østgården og Nordgården har også brukt fjellet. Alle gårdsbruk i Dalsbygda har samme rett i fjellet. Lagmannsretten i 1945 har selv vært i tvil om hvem som var parter. Han henviser til H.K. 9. felt side 148 hvor det fremgår at Østgården har påstått medeiendomsrett i fjellet i Vangrøftdalen og Kjurudalen.

Påstand.

Alle bruk i Nordgården og Østgården er medeiere i fjellet.

Sven Løvnos fremholdt at brukene på Breen, Nordvang og Berg aldri har protestert mot at setereierne i Falken og Hemateengene bruker fjellet. Fjellet er grunnlaget for setrene. Fisket i Fjellsjøen har vært felles for gårder i Dalsbygda og Os. Det ble dannet en fiskeforening av eiere av setrer i Mastukåsen, Kløftåsen og Falken. Både i denne sammenheng og vedk. jakten er setereierne i Falken godtatt som medeiere i sameiet. Sven Løvnos krever særlig rett til veigrus og jakt.

Han påstår videre rett i fjellet, hele fjellet udelt.

Gugmund Langøyen påstår at eierne av setrene i Hemateengene har andel i sameiet og i fjellet. Det har i denne anledning aldri vært protestert fra Dalsbygda side.

Henrik Mølman Osmoen påstår andel i sameiet og i fjellet både for sin seter og sin slått. At slåttene tilligger sameierett er naturlig siden slåttenes betydning har vært helt avgjørende for gårdene.

Leif Olav Nyborg påstår at både setrene og slåttene i feltet har sameierett.

Leif Ramlo uttalte at fjellet burde være felles for både dalsbygdingene og osinger. Han påstår at slåtteeieren har rett i fjellet på samme måten som setereierne.

Kolbjørn Eggen fremhevet at det er slåtteeieren som er grunneier og henviser til at området fra gammelt av var slatteeierens gjennom bykslene.

Fjellet i Sottohaugen er i vest begrenset mot slåttene til Kristen Langøyen og Knut Moseng. Her i fjellet i Sottohaugen er det bare partene nevnt i lagmannsrettsdommen som har sameierett.

De tre eierne av Dalbusjøen, Ingulf Os Eggen, Øystein Os Eggen og Erling Lystad påstår at de har sameierett i et område utenfor Dalbusjøen som strekker seg fra Buhogna til Dalbusjøhøgda.

De henviser i denne anledning til at de ble frikjent i en straffesak hvor de hadde jaktet utenfor Dalbusjøen.

Georg Nyhaug mener at han har jaktrett rundt Dalbusjøen.

Per Østgård forklarte at østgårdingene har brukt fjellet på samme måten og i de samme områdene som dalsbygdingene ellers. Han har selv kjørt mose fra mange steder i fjellet.

Jordskifterettens mening.

Jordskifteretten har i tidligere kjennelser kommet til at jordskiftefeltet i Vangrøftdalen er sameie med untagelse av "Os-området". I denne kjennelsen skal jordskifteretten ta standpunkt til hvem som er andelshavere, grunneiere, i dette sameiet.

En grunneier har vanligvis retten til jakt og fiske.

Dette er vanligvis også tilfelle i et sameie, men i et sameie er regelen, nevnt i både den tidligere og någjeldende jaktlov, at også bruksberettigede har rett til jakt. Et bevis for jaktrett er derfor ikke uten videre bevis for eiendomsrett. I saken foreligger dessuten sparsomme opplysning om hvem som har drevet jakt og fiske i feltet. Dette henger for jaktens vedkommende kanskje sammen med at jakten i Dalsbygda har vært organisert på felles basis ganske lenge. Noen endelig liste over hvem som er delaktig i jakten foreligger ikke. Så omfattende i areal og parter som jaktordningen er, så har det på et vis fordunklet hvem som har jaktrett og eventuelt i hvilket område. Det synes ihvertfall for jordskifteretten å fortone seg slik at det ikke er mulig å legge avgjørende vekt på hvem som har rett til jakt i spørsmålet om hvem som er grunneier.

At jakten er avgjørende for sameierett er særlig fremhevet vedkommende Dalbusjøen. Eierne av Dalbusjøen påstår at de er sameieberettigede i et område som strekker seg fra Buhogna til Dalbusjøhøgda.

Gjennom lang tids rettsbehandling er eiendomsforholdet vedkommende Dalbusjøen fastslått, voldgiftsrett (Høyesterett) 14/5 1941, Høyesterett 5/11 1957 og 24/6 1964 og i behandling gjennom en lang rekke år i Storskiftekommissjonen. Ved denne rettsbehandling er endelig fastslått at eierne er eneeiere innenfor de endelig bestemte grensene. Dalbusjøen har heller ikke beiterett utenfor grensene. All denne rettsbehandling har fastslått at Dalbusjøens eiere er grunneiere innenfor sitt bestemte avgrensede område, og de er altså ikke grunneiere utenfor denne grensen.

I den straffesak fra 1970 som er nevnt ble ikke tatt standpunkt til om Dalbusjøens eiere var grunneiere utenfor eiendommen slik den er avgrenset av Storskiftekommissjonen. Retten tok

✓

heller ikke standpunkt til om Dalbusjøen hadde jaktrett utenfor grensene. Retten frifant tiltalte på grunnlag av at det var unnskyldelig at tiltalte mente at han hadde jaktrett.

Som foran nevnt mener jordskifteretten at slik forholdene er i Dalsbygda er ikke jaktrett tilstrekkelig bevis for eiendomsrett. Dessuten må det være på det rene at det tidligere er avgjort at eierne av Dalbusjøen ikke er grunneiere utenfor Dalbusjøens grenser, og at spørsmålet forsåvidt må avvises i h.h.t. tvistemålslovens § 163.

Jordskifteretten vil så berøre Storskiftekommissjonens arbeid, hva har den gjort og hvordan skal dens bestemmelser forstås. Tolga Storskiftekommissjon ble opprettet 14/10 1893 i h.h.t. utskiftningslovens kap. 16. Kommisjonen's mandat var å "utskifte" havnestrekninger mellom herredene, mellom sognene og mellom seterlagene. Videre var mandatet å flytte slåttene sammen for den enkelte eier eller for andre enn setereiere, på en hensiktsmessig måte.

Den vurderingsmessige del av "beiteutskiftningen" besto i å inndelegge områdene i "beitetrakter". Fastsettelsen av den eksakte grensen mellom to trakter ble behandlet som rettslig tvist.

Hva som er gjort med slåttene er atskillig mer uklart. Det er mulig at man opprinnelig mente slåttene var å betrakte som bruksrett, men etter dommene i 40-årene ble det mer uklart. I Kjurudalen avsa kommisjonen i 1948 kjennelse for at slåtteeieren var grunneier, men man opererte fortsatt med en slags avløsning av slåttene. Selv om det er slik å forstå at kommisjonen har operert med to slags eiendomsforhold vedkommende slåttene, er partene enige om at slåttene eksisterer ubeskåret. Men det foregikk en vurdering av slåttene. Det er mulig regnskapet er slik å forstå at den enkelte loddeier skjøt inn verdien av

✓

av sine slåtter og betalte med den for det overskytende beite. Partene fikk nemlig anledning til å "kjøpe" så mange beiteretter de ønsket. Slátteeieren fikk altså fra den siden sett erstatning for slåttene, om pengene ble mottatt eller ikke. Jordskifteretten er blitt stående ved den forklaring at erstatningen må være en godtgjørelse for en heftelse på slåtten, og heftelsen måtte da gå ut på forbud mot å høste slåtten, gjerde den inn, eller på annen måte hindre beitet. Inngrepet ble gjort bare med tanke på utøvelse av beitet.

Jordskifteretten mener at det som det er grunn til å merke seg er at Storskiftekommissjonen ikke har vurdert - verdsatt - noe annet enn det som her er nevnt, et anslag over hva en trakt tålte av beite samt en pengeverdi på hva slåttene produserte. Kommisjonen vurderte ikke grunn eller skog, mosetak, jakt, fiske eller annen utnyttelse. Kommisjonens vesentlig mål var å ordne beitet, all vurdering den foretok tok sikte på dette. Noe sameie ble ikke delt.

Kommisjonens "Avgjørelser" synes å bekrefte dette, skjønt riktignok er dette kapittel meget uklart. Punkt a sier at kommisjonen ikke har gjort noen forandring m.h.t. herredsgrens^eer. Partenes eiendomsrett er uberørt. Punkt b og c sier at havnelagene er grunneiere og partene er andelshavere bestemt av den enkelte parts antall beitedager inklusive kjøpte beitedager. Men i punkt b's 2. avsnitt står: "Eiendoms- eller bruksrett til slått, skog, mosetak, jakt og fiske er uforandret." Dette synes klart selvmotsigende, om det ikke er slik å forstå at kommisjonen vil understreke at det utelukkende er beitet som er vurdert og delt. Alt annet er uberørt. Det synes også å være urimelig at man med et pennestrøk skal ha delt noe annet enn det som er vurdert, nemlig beitet. Særlig urimelig synes dette å være med tanke på de

kjøpte andeler, og den ujevne fordeling av felles grunn og skog innen beitetraktene. Punkt c er bare rimelig når den gjelder beitet alene. Kommisjonen skriver i sine premisser bl.a.: "- det som den har foretatt alene er å overføre den enkelte loddeiers havnerett fra en trakt til en annen. Storskiftekommisjonen har altså ikke befattet seg med eiendomsrådigheter som jakt, andel i sameie eller rørt ved utskiftet skog." Her er uttrykkelig nevnt andel i sameie. Grunn, skog, jakt osv. er altså fortsatt felles og er uberørt av de grenser og bestemmelser om andel som Storskiftekommisjonen har satt.

Fra Sottohaugens side er påstått at fjellet er delt av beitegrensene, at fjellet i Sottohaugen er et eget eiendomsområde. Fra de øvrige parter er påstått at dette ikke er tilfelle. Hele fjellet er ett sammenhengende eiendomsområde. Etter jordskifte-rettens mening kan det som ovenfor nevnt ikke være Storskiftekommisjonens arbeid som har ført til noe annet enn en beiteordning. Var grunnen i fjellet felles før storskiftet, er den fortsatt felles, om ikke andre forhold har ført til dette resultat.

Setereierne i Sottohaugen viser særlig til lagmanns-
rettsdommen 11/7 1945. Her har seter- og slåtteeiere i Sott-
haugen fått medhold i at de er grunneiere i fjellet som ligger
til Sottohaugen, sammen med setereierne fra Dalsbygda som var
parter i saken. Det kan synes merkelig at ikke seter- og slåtteeiere fra Hemateengene og Falken er behandlet på samme måte. Det må bero på tilfeldigheter vedk. påstandene at ikke disse har blitt innrømmet samme rett i fjellet tilsvarende Sottohaugen. Det kan neppe herske tvil om at seter- og slåtteeierne i Hemateengene og Falken har samme rett i fjellet som seter- og slåtteeierne i Sottohaugen, og at det ville blitt resultatet i lagmannsretten om påstanden hadde blitt fremsatt.

✓

Alle parter som deltok fra Dalsbygdsiden fikk medhold i å være andelshavere i den del av fjellet som ble behandlet, og også her er det all grunn til å tro at hadde flere parter deltatt hadde også flere fått medhold i å være medeiere.

Det er her som ellers i sivilprosessen ganske tilfeldig hvilket areal og hvilke parter som blir involvert i saken. Resultatet av domstolens arbeid vil også avhenge av disse tilfeldige parter og tilfeldige areal. I sivilsaker hvor påstand om sameie blir fremsatt og hvor ikke spesielt er behandlet den endelige utstrekning av sameiet og den endelige liste over andelshavere, må tanken om utvidelse av areal og antall parter alltid melde seg.

Det synes for jordskifteretten som nevnt å være sannsynlig at hadde slått og setereierne i Hemateengene og Falken påstått eiendomsrett i fjellet hadde de blitt tilkjent en slik. Jordskifteretten kan ikke finne noen forskjell i eiendomsforhold som skulle tilsi at eierne i Hemateengene og Falken kommer i noen annen stilling enn eieren i Sottohaugen. Når det positivt er bestemt at setereierne og også slátteeierne i Sottohaugen har sameierett i fjellet, må dette også gjelde seter- og slátteeierne i Hemateengene og Falken.

Et lignende syn gjør seg gjeldende vedkommende dalsbygdingene i forhold til lagmannsrettsdommen. Samtlige ble tilkjent sameierett i fjellet. Hadde flere vært parter hadde flere vært medeiere.

Det er et utgangspunkt for jordskifteretten at de fleste av bygdefolket har rett i fjellet. Gjennom alle tider har fjellet vært brukt til mosetak, beite, jakt osv. Bruken har gått om hverandre, slik som forklart av Per Østgård.

Som nevnt i kjennelse VI (side 148) forstår jordskifteretten delingskontrakten fra 1791 derhen at beskrivelsen ikke

utelukker at alle bruk som var andelshavere i hele sameiet, beholdt sin andel i det gjenværende sameie. Når det står at "Delelinien mellom Breens skov på den ene side og Østgården samt Nordgaardens ditto på den andre side", så er dette en beskrivelse av grensen, den sier hvem som støter til grensen på de to sidene. Det behøver ikke nødvendigvis bety at Breen eier alt på nordsiden og Østgården-Nordgården eier alt på sørsiden.

Et slikt syn støttes av de alminnelige regler for deling av sameie. Andelshavere i det opprinnelige, hele, sameie, blir eiere i en eventuell rest av sameiet med de samme forholdstall.

Andelshavere i dette gjenværende sameie er gårdsbrukene under Breen, Nordvang, Berg, Nordgården og Østgården samt Os. Dette er det prinsipielle syn som er kommet til uttrykk i kjennelse VI. Også osingene er med. Jordskifteretten har valgt å se osingenes slåtter som utskiftede andeler og lagmannsrettens avgjørelse om fjellet som overensstemmende med jordskifterettens syn.

Det er prinsipiell enighet om at det er gårdene som er grunneiere i fjellet. Det er uomtvistet at gårdene under Breen, Nordvang og Berg er andelshavere. Striden står om Nordgården og Østgården er parter på like linje. Ut fra de fremlagte dokumenter eller delingskontrakten fra 1791 kan ikke fremgå at Nordgården og Østgården ikke er delaktige. På dette grunnlag har dalsbygdingene heller ikke i lagmannsretten fått medhold.

Etter de sparsomme opplysninger om bruk som foreligger og jordskifterettens alminnelige kjennskap til feltet, har retten fått inntrykk av at fjellet ble brukt i felleskap mer og mindre fra alle bruk i Dalsbygda, også Nordgården og Østgården.

Og dette gjelder også osingene. Når også slátteeierne og ikke bare setereierne er tilkjent sameierett i fjellet, bygger

dette på den positive bestemmelse i lagmannsrettsdommen pkt. III vedkommende Sottohaugen, og som jordskifteretten mener må gjelde analogt for Hemateengene og Falken. Men det er også slátteeiere i sameiet (skogen) i Vangrøftdalen som påstår sameierett i fjellet på grunnlag av slåtten.

Hadde det vært slik at gårdene var eiere i sameiet (skogen), slik jordskifterettens prinsipielle syn er, "dekker" dette de fleste påstander om sameierett i fjellet. Men det er alminnelig enighet om at det er setereierne som er grunneiere i sameiet (skogen), og det er påstander om at slátteeierne også har andel på grunnlag av slåtten. Men dette siste er allerede avgjort i kjennelse VI, slåtteren er en bruksrett og en bruksrett kan ikke omfatte sameierett hverken i fjellet eller skogen.

Forskjellen mellom Osområdet og sameiet i forholdet til fjellet, blir da som nevnt, at i Osområdet foreligger positiv bestemmelse om at slátteeieren er grunneier, i sameiet ikke. Eiendomsrett i fjellet bygger i alminnelighet på gården, mens den for osingens vedkommende bygger på lagmannsrettsdommen, som sier at den som er grunneier i skogen også er grunneier i fjellet.

Noen setereiere som ikke står i noen av disse kategorier har påstått medeiendomsrett i fjellet. Det gjelder: 131/34 Eilif Gjelten, 135/6 Ragnhild Osmon Bakos (Kjurudalen), 131/223 Juul Akeren, 131/135 H. A. Gjelten og 135/3 Marit Osmon (Kjurudalen). Disse setrene (i bruk og nedlagte) ligger nær fjellet, og det er mulig at det ut fra setrene er foregått en bruk som skulle rettferdiggjøre en andel. 131/135 var forøvrig part i lagmannsrettssaken. Det er såvidt jordskifteretten har oppfattet det ikke protestert mot disse påstandene.

Jordskifteretten mener som foran nevnt at fjellet er et sammenhengende areal hva eiendomsforhold angår, og det er slik

det er behandlet foran. Men, som også nevnt, påstår seter- og slátteeierne i Sottohaugen andel bare i den del av fjellet som ligger innenfor Sottohaugen havnelag, dvs. slik havnelagets grenser så ut før 1945. Det er forklart og ikke med noen særlig styrke bestridt at sørgrensen for Sottohaugen havnelag fulgte grensen for slåtten til Knut Moseng (solgt til Os sauehavnelag) og Kristen Langøyen. Når lagmannsretten bruker betegnelsen Sottohaugen havnelag, kunne den ikke forutsi hvordan dets grenser ville se ut mange år senere. Sottohaugens påstand forsåvidt må derfor tas til følge.

Jordskifteretten vil så ta for seg den skogkledde del av feltet i Vangrøftdalen.

Det er jordskifterettens prinsipielle standpunkt, slik det fremgår av tidligere kjennelser, at det er gårdene i Dalsbygda og Os som er grunneiere i hele det område i Vangrøftdalen som er felles, den skogkledde, sentrale del og fjellet. Eiendomsretten til grunnen ligger til gårdene og ikke til setrene eller slåttene. Dette er partene i prinsippet enige om vedkommende fjellet. Men vedkommende den skogkledde del er partene i prinsippet enige om at grunneiendomsretten ligger til setrene.

I de delinger av skogen som ble foretatt i 1791 og senere fikk gårdene sine skogteiger. I disse skogteigene er det såvidt man forstår alminnelig enighet om at skogeieren er grunneier. I de deler av det opprinnelige sameie hvor det ikke fantes skog, eller skogen ikke ble delt forble grunnen i fellesskap. Skogen i setertraktene ble satt av til bruk for setrene, som i Vangrøftdalen og Kjurudalen. I Kjurudalen ble skogen delt i 1836. I 1921 ble laget en plan for deling av skogen også i Vangrøftdalen, men planen ble ikke gjennomført.

I Vangrøftdalen er det slik at i Osområdet er slátteeieren tilkjent eneeiendomsrett til grunn og skog. Mens jordskifteretten i kjennelse VI er kommet til at feltet forøvrig ligger

grunnen i sameie. Jordskifteretten velger å se dette slik at i Osområdet har eierne fått sine andeler i sameiet ved å være grunn-eier og skogeler i hver sin slått. Og som grunneier i sine slåtter er de som tidligere nevnt ansett som grunneiere i fjellet. Men i den øvrige del av skogen har de ikke andel i grunn eller skog, de har fått sin andel på sin slått. Her må det være enten eller. Når de er blitt eneeiere i sine slåtter må dette betraktes som andel i sameiet, og kan da ikke i tillegg bli medeiere i det resterende sameie. Sete^r og slåtteeierne i Hemateengene og Falken er ikke andelshavere i sameiet.

I den del av Vangrøftdalen som er sameie er det rimelig å anta på lignende måte som i andre setertrakter, at setereierne er eiere av skogen. Dette må sees på bakgrunn av setrenes drifts-måte fra noen år tilbake, da behovet for ved var meget stort. Slåttene hadde også et visst behov og rett til skog. Dette behovet for trevirke er etter jordskifterettens mening ikke uten videre bevis for grunneiendomsrett. Hadde bestand og veksterlig-het vært stort ville dette kommet tilsyne. Setrenes rett til trevirke kolliderer ikke med det prinsipielle syn på gårdene som grunneiere, og det er også stort sett slik at det er gårdene i Dalsbygda som har setrene i området.

Men skogdelinger andre steder og en knapphet på trevirke i setertraktene har ført til at synet på hvem som er grunneier: Det er setereierne som er grunneier og skogeler. Det er stort sett slik påstandene er idag. Tanken er ventelig den at det er setereierne som har rett til den vesentlige del av skogen og de er dermed grunneier.

Tidligere var ordningen den at gårdene stort sett hadde 2 sommerst^erer, av hensyn til å kunne høste slåttene annet hvert år. Når denne ordningen opphørte etter hvert i 20-årene og senere

ordnet av Storskiftekommissjonen, ble den ene setra uten beiterett. Men dette gjorde ingen forandring i setrenes rett til skogen. Storskiftekommissjonen har gitt uttrykk for at den ikke har gjort noe inngrep vedkommende skogen, og partene er enige om at alle nedlagte setrer i Vangrøftdalen har samme rett til skogen som de opprettholdte, og dermed grunneier.

Det er videre påstått at slåtteeierne er andelshavere i sameiet på samme måten som setereierne, dvs. at de er grunneiere i sameiet. Men nå er det slik at det uttrykkelige resultat av kjennelse VI nettopp er at slåtteeieren ikke er grunneier. Slåtteretten er en bruksrett. At dette også gir rett til å hugge skog til slåttens behov er på det rene og ikke bestridt, heller ikke i Vangrøftdalen. Men slåtterett er en bruksrett og alle retter som er knyttet til slåtten er begrenset av slåttebrukens behov. Hadde utgangspunktet vært at gården var grunneier, ville forholdet blitt et annet. At gården er grunneier er som tidligere nevnt det historisk prinsipielle syn og det er slik partene er enige vedk. fjellet. Med gårdene som utgangspunkt ville også slåtteeierne, med meget få unntak, vært medeiere i sameiet.

Men slik er ikke påstanden og enigheten. Den går ut på at setereierne er grunneiere og videre påstand om at slåtteeieren er grunneier, noe som altså er positivt benektet i kjennelse VI. Når utgangspunktet er seterretten, må følgen etter dette bli at slåtten blir å betrakte som bruksrett.

Det er opplyst for jordskifteretten at det er tvist om sameieretten som ligger til gnr. 131, bnr. 4, Alf Smedåsgjelten. Det er Ola Brynhildsvold som har kjøpt setra under 131/4 og han kan henwise til skylddeling 28/4 1944, dok. 231, hvor det står at til seteren hører "Den til seteren hørende bruksrett i Storvollien sameieskog". Alf Smedåsgjelten er ikke møtt og jordskifteretten

✓

vil derfor fastslå at Ola Brynhildsvold som eier av 131/176 er eier av 131/4's rett i sameiet.

Vedkommende den felles skog i Kjurudalen er det enighet om at retten til denne er knyttet til seter- eller beiteretter og ikke til gården. Situasjonen er den at slåtteeieren er grunneier, men, men noe få unntak, ikke skogeier. Den felles skog i Svartådalen ble delt ut til skogløse bruk 4/4 1942 av sameieskogstyret. Det var enighet på møtet 2/10 1973 om at denne deling skal stå ved makt.

Den felles skog som ligger mellom Lilleøybekken og Kjurua er resten av fellesskapet i Kjurudalen. Storparten av skogen forøvrig ble delt i 1886 mellom setereierne. Man anså altså setereieren å være eiere av skogen.

Eiendomsforholdene i Kjurudalen er således stort sett dette: Nord for Storbekken-Unliåsen som var grense for hva som ble delt i 1791 er slåtteeieren grunneier. Med enkelte unntak er slåtteeieren ikke skogeier på sin slått. Skogen i Svartådalen er delt på 9 bruk, mens skogen Lilleøybekken-Kjurua er felles, og skogen forøvrig delt mellom setereierne. Slåtteeiernes rett til skogen er ubeskåret.

Påstanden fra adv. Gjengset's side er at de beiteberettigede nord for sameielinjen fra 1886 er eiere av "sameieskogen". Det er protestert mot at beiteberettigede uten seter skal ha andel i den felles skog og likedan at nedlagte setrer uten beiterett. Og videre er det protestert mot at setrer som er lagt til Kjurudalen av Storskiftekommissjonen, men ikke oppbygget, skal ha andel.

Det later til at det stort sett er enighet om det prinsipp at skogen skal tilhøre setereierne. Dette var tilfelle i Vangrøftdalen, som nevnt. I Vangrøftdalen var det enighet om at

også setrer som etter Storskiftet ikke har beiterett skal ha andel i skogen. Begrunnelsen er, og det må gjelde også Kjurudalen, at Storskiftet ikke gjorde noe annet enn å ordne beitet. Setrenes rett til skog forble uforandret.

I betraktning av at dette er det vanlige syn i traktene er jordskifteretten enig. Retten til skog må ligge til setra og ikke direkte til beiteretten. Det er setra og bruk av setra som gir anledning til hugstrett. Det er flere som har beiterett i Kjurudalen, men ikke rett til å bygge seter. Beiteretten må altså utøves uten seterbruk. I et slikt tilfelle blir det heller ikke behov for trevirke. Og siden det er behovet for trevirke til setrene som åpenbart har ført til den oppfatning at setrene er skogeiere (og grunneiere andre steder), må følgen bli at beiteberettigede uten seter ikke har andel i den felles skogen.

Det er en liten gruppe i Kjurudalen som under Storskiftet etter eget ønske er lagt til Kjurudalen med seter, hvor de ikke hadde seter tidligere. Det er 130/20 Jon Aamo, 111/1 Alf Strand, 135/9 Olav Agnar Osgjelten og 131/32 Ragnvald Lillehaug. I Storskiftets bestemmelser er sagt at de skal være tilflyttet trakten innen 3 år fra skiftets slutt. Jon Aamo har etablert seg med seter, mens de tre andre ikke har bygget seter. Det er hevdet at siden de ikke har bygget seteren innen fristen, har de mistet retten til seter og dermed retten til skogen.

Det er etter jordskifterettens mening uklart hva som var hensikten med å sette denne forholdsvis korte frist på 3 år. I Hemateengene i Vangrøftdalen er fristen 10 år, og såvidt jordskifteretten vet er det ikke der hevdet at seterretten er mistet om fristen oversittes. Jordskifteretten har meget vanskelig for å finne noen rimelighet i at vedkommende skal miste retten til seter, og i praksis dermed retten til beite, i tilfelle fristen

✓

oversittes. Det vanlige i slike tilfeller er at vedkommende skal være flyttet fra og eventuelt husene revet, innen en frist. Om han er flyttet til, eller husene oppbygget på det nye sted er likegyldig. Det er ikke til skade for noen om han ikke flytter til trakten og bygger husene. Det er tvert imot en fordel for de øvrige desto lengre dette varer. Bestemmelsen ble aldri satt på prøve fordi oversittelse av fristen var en fordel for de øvrige parter.

Det kan neppe ligge den tanke bak bestemmelsen at vedkommende kan risikere å miste seter- og beiteretten ved å ^ette en frist man ikke hadde oversikt over kunne overholdes. Hva som er grunnen til at setrene ikke ble bygget kan være flere. I Storskiftet er nevnt veier som et av problemene. Det ble sikkert forhandlet i retten om bl.a. hvor lang frist vedkommende part trengte for å bygge setra. Men her kan være forutsetninger som ikke er blitt oppfylt. Det ble neppe resonnert over hva som skulle skje om fristen ble oversittet. Man ventet at setra bl. bygget innen fristen, noe som ganske sikkert kom til uttrykk i retten.

Det er mange uklare bestemmelser i Storskiftet, så også med denne. Jordskifteretten mener at oversittelse av fristen for å bygge seter ikke kan ha til følge at seterretten blir gjort til intet. Og retten til skog er derfor ikke gått tapt.

Nå gjenstår spørsmålet om hvem som har hugstrett i Hemateengene-Sottohaugen-Falken.

Det er fastslått i lagmannsrettsdommen at et antall dalsbygginger som har seter i Vangrøftdalen har hugstrett i "de omhandlede slåtter", som må være slåttene i Hemateengene-Sottohaugen-Falken. Alle dalsbyggingene som var parter i saken fikk medhold i at de hadde hugstrett der.

1906 (Sam. Johnsen) viser at skogen i praksis var felles. Seter- og slåtteeierne tok ved hvor det var mest laglig. Lagmannsrettens avgjørelse peker også i retning av at skogavvirkningen i praksis var felles. Når lagmannsretten diskuterer om den enkelte seter har hugstrett i Osområdet er seterens alder det vesentlige argument. Men man fant alderen uten betydning og setras beliggenhet er heller ikke nevnt. Det ble ikke forlangt slike bevis av den enkelte setereier som f.eks. vitterlig hugst i området. Alle parter som hadde seter i Vangrøftdalen ble tilkjent hugstrett. Når det så errindres at det er ganske tilfeldig hvem som ble parter i saken, må det være på det rene at lagmannsretten ikke har endelig avgjort hvem som har hugstrett i Hemateengene-Sottohaugen-Falken.

Når lagmannsretten kom til at dalsbygdningene hadde hugstrett i det område som ble behandlet, var det ikke på grunnlag av at alle kunne fremlegge bevis nettop for seg for hugstrett i området, men at de tilhørte et fellesskap av seterretter som historisk og praktisk hadde rett til å hugge ved til behov hvor som helst i det området fellesskapet omfattet. Det er dette syn jordskifteretten bygger på når den er kommet til at alle setereierne som er grunneiere og skogeiere i sameiet også har hugstrett i Hemateengene-Sottohaugen-Falken.

I henseende til jordskifte er det flere forhold som må tas i betraktning. Osingene eier skogen på sine grunneiendoms-slåtter. De har ikke hugstrett i sameiet. Det er altså ikke noen gjensidighet m.h.t. hugstrett.

Når dalsbygdningenes hugstrett i Hemateengene-Sottohaugen-Falken skal vurderes er det flere forhold å ta hensyn til. Dalsbygdningenes hugstrett i Osområdet er en behovsrett og begrenset av det. Videre må vurderes arealene i sameiet i forhold til Os-

området samt setrenes beliggenhet.

I denne kjennelsen er ikke behandlet eller tatt standpunkt til størrelsen av de enkelte eieres andel i fellesarealene.

Twistenes verdi er over 500 kroner.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning.

A. Følgende ^{*Sammenbruttet*} er grunneiere i hele fjellet (behandlet i kjennelse XI og XII).

123/12	Arvid Bakken	123/19	Ola Normann Bakken
131/179	Johan Bakken	131/165)	Lars Bakken
		131/166)	
123/4	Kåre Berg	123/18	Anna Berg Myrtrøen
123/21	✓ Kåre Olav Berg	123/20	Håkon P. Berg
123/24	✓ Aasta Berg Stenvold	131/32	✓ Jon M. Berg
123/41	Henry Berg	131/158	Kristen Berg
131/74	Per L. Berget	131/57	Odd Berntsen
131/19	✓ Reidar Borren	131/16	Leif Brataas
131/66	Eilif Breen	131/162)	Alfred Brynhildsvold
		131/147)	
131/11	Ola Brynhildsvold	131/69	Håkon Dalbakk
123/5	Nanna Eggen Skjerbekk	131/93	Tom Philip Enge
131/85	✓ Leif Engebakken	130/3	John Flaten
131/12	Ingmar Brynhildsvold	131/77	✓ Ola E. Gjeltén
131/24	Marit Gjeltén Nordvang	123/2	Jon O. Grue Langen
123/3	✓ Per J. Grue	123/14	✓ Per S. Grue
131/43)	✓ Thore S. Grue	131/117	Per Magne Grue
131/44)			
131/18	Tore P. Grue	131/168)	Per og Ola Grue
		131/169)	
131/15	✓ Arne Holte	131/48	Johanne Iversen
131/28	Karstein Johaug	130/22	Jon Jensvold
131/53	Edvart J. Klokkervold	131/10	Paul Krog
130/4	Halstein Kvangraven	131/78	Alf Sverre Kaasen
131/54	✓ Torger Lillehaug	131/32	Ragnvald Lillehaug

131/47 } 131/133 } ✓ John P. Lillebakken	130/30 Hilmar Lysgård
131/148 ✓ Jon J. Meli	123/1 Magne Moseng
130/12 Tore Myre	131/26 Arnfinn Myren
131/2 Embret Myrtrøen	131/21 Ingvar Myrtrøen
130/7 Einar Nordvang	130/34 Ingvar O. Nordvang
131/37 Hans Nordset	131/75 Margareth Natvig
131/19) Arnfinn Nygjelten	130/41 } 130/42 } Olav Nygjelten
131/24) Arnfinn Nygjelten	131/62) ✓ Einar Nygjelten
131/31 Arne Nygård	131/63) Einar Nygjelten
131/35 Bjørn Nygård	131/90 Georg Nyhaug
131/56 ✓ Einar Nyaas	131/17 ✓ Einar Nyaas (Åkerb.)
123/17 ✓ Erling Nyaas	123/30 Karstein Nyaas
131/20 Olav Normann Ryen	131/7 } 131/8 } Ola P. Ousten
131/84 ✓ Oddmund Ryen	131/9 } 131/65) Leif Olav Ryen
130/13 ✓ Ingmar E. Ryen	130/16) Leif Olav Ryen
123/25 Asbjørn Ryen	130/21) Ingvald P. Ryen
131/153 Annar E. Ryen	131/41 } 131/184) Ingvald P. Ryen
131/67 ✓ Harald Rønningen	130/10 Johan Rygjelten
131/4 Alf Smedåsgjelten	131/1 Per T. Sm dås
131/155) Inga Utheim Nordvang	130/1 ✓ Jon Konrad Sandnes
131/92) Inga Utheim Nordvang	130/5 Johanne Utstumo
130/6 Annar E. Wang	131/5 ✓ Liv Westvold
131/30 Ingulf Ytterhaug	131/57 Inge Jostein Ytterhaug
131/152 Eivind Østgård	131/27 Ola Øverhaug
130/20 Jon P. Aamo	123/28) Pauline Aamo
130/44 Einar P. Aamo	123/36) Pauline Aamo
× 132/22 ✓ Inge Kroken	× 132/2 ✓ Rolf Johnsen
× 133/101 Alf Østgård	× 133/38 Hjørdis Holm
× 133/13 Per Østgård	× 133/1 Ola Østgård
× 133/18 (Harald og Sverre Østgård	× 133/45 Arne Østgårdsgjelten
× 133/31 Hallstein Østgård	× 133/33) Bjarne Tømmerhoel
× 133/74 Håkon Østgård	133/52) Bjarne Tømmerhoel
	× 133/100 Sverre Engan
	× 133/81 Inge og Per Østeng

× 133/32	Tore Østgårdstrøen	132/1	Per Bakken
132/43	John Akeren	× 133/30	Steinar Tuveng
× 133/60	Lars Jorde	× 133/14	Sverre Gjerstad
× 132/28	Bjarne E. Ryen	133/36	Magnus Ryeng
× 132/7	Olav Breen	× 132/10	Anne og Hildur Akeren
× 133/39	Leif Olav Nyborg	× 133/73	Reidar Nyborg
× 131/71	Helge Nygjelten	× 132/20	Jon Meli
133/70)	Harald Kroken	× 133/7	Magnar Østgård
× 133/89)		133/20)	Einar Dypvig
× 133/95	Marit Nørdvang	133/86)	
× 132/9	(Olav, Arnfinn og Ingulf Engan)	× 132/8	Magne Smedås
× 132/11	Olga Eggen	133/68	Harald Haugseggen
× 133/65	Marit J. Gjeltten	× 132/45	(Soland Aakerbakken Eline Grytbakk)
132/65)	Per L. Eggen	× 133/10	Magnus Flaten
× 133/92)		× 133/35	Aasta Haugseggen
133/93)		× 133/63	Halstein Kvernbeekeng
× 133/26	Marit Nygjelten	× 133/66	Signe Lilletrøen
× 133/62	Lars Østgårdseggen	× 133/78	Per N. Gjeltten
× 133/64	Harald Nyhus	131/34	Eilif Gjeltten
× 133/87	Odd Stålem	135/7	Marit Osmoen
× 133/98	Jon Arne Moseng	131/204	Per Johaug
135/6	Ragnhild Osmoen Bakos	× 135/97	Petter Horten
131/223	Juul Akeren	× 135/24	Hans Kroken
131/135	H. A. Gjeltten	135/56	Gudmund Langøyen
× 122/1	Per Henningsmo	134/1	Manda Moseng
× 135/54	Kristen Langøyen	× 121/3	Ingmar Moseng
131/72)	Sven Løvnes	× 114/86	Os sauehavnelag
133/23)		× 135/25	Leif Ramlo
133/37)		× 114/1	Nils Sund
134/3	John M. Moseng		
131/122)	John H. Meli		
131/123)			
136/21)			
121/4	Per Os		
× 133/47	Alf Strand		
133/49)	Tore Østgård		
133/16)			
135/75)			

I tillegg til de foran nevnte har følgende andel i den

del av fjellet som i øst støter til beitegrensen mellom Sotthaugen og Falken og i vest grenser mot slåttene til Knut Moseng og Kristen Langøyen:

134/4, 135/15, 121/7, 107/2 Kolbjørn Eggen.

135/19, 135/21 Olga Kokkvold

121/1, 115/22 Kristine Moseng

120/3 Oddmund Nyaas

135/30, 135/16, 135/33 Ola Os

135/125 Per P. Os

135/17, 120/1, 120/10 Thor Aas

B. Følgende er grunneiere (og skogeiere) i den skogkledde del av jordskiftefeltet i Vangrøftdalen (omhandlet i kjennelse VI).

Sammenheng med sitt grunnlags område (Svartebakken)

135/1	John Osmoen	131/1	Per Smedås
131/176	Ola Brynhildsvold	130/7	Einar Nordvang
123/12	Arvid Bakken	123/20	Håkon P. Berg
131/148	Jon J. Meli	131/28	Karstein Johaug
131/69	Håkon Dalbakk	123/25	Asbjørn Ryen
123/18	Anna Berg Myrtrøen	131/162	Alfred Brynhildsvold
130/1	Jon Konrad Sandnes	131/127	Leif Brataas
131/57	Odd Berntsen	131/91	Inga Utheim Nordvang
131/62	Einar Nygjelten	131/66	Eilif Breen
131/40	Johanne Iversen	131/18	Tore P. Grue
131/65	Ola P. Ousten	131/12	Ingmar Brynhildsvold
131/94	Per Bakken	131/37	Embret Myrtrøen
131/30	Ingulf Ytterhaug	133/84	Ingmar Ryen
115/19	Oddmund Ryen	131/35	Bjørn Nygård
131/31	Arne Nygård	131/56	Einar Nyaas
131/182	Jon M. Berg	131/49	Per L. Berget
130/35	Leif Engebakken	130/37	Leif Olav Ryen
131/47	Jon P. Lillebakken	131/67	Harald Rønningen

130/3	Jon Flaten	130/10	Johan Rygjelten
130/6	Annar Wang	130/28	Olav Normann Ryen
131/77	Ola EGjelten	123/24	Åsta Berg Stenvold
123/19	Ola Normann Bakken	131/15	Arne Holte
131/10	Paul Krog	123/16	Kåre Olav Berg
131/17	Einar Nyaas (Åkerb.)	131/84	Ingvald Ryen
131/54	Torger Lillehaug	131/43	Tore S. Grue
131/34	Eilif Gjeltten	130/15	Johanne Utstumo

C. De samme som nevnt under B har hugstrett i Hemateengene - Sottahaugen - Falken (område behandlet i lagmannsrettsdom 11/7 -45)

D. Følgende har andel i den felles skog i Kjurudalen (behandlet i kjennelse X).

130/19	Arnfinn Nygjelten	130/14	Einar Aamo
135/7	Marit Osmoen	135/6	Ragnhild Osmoen Bakos
131/10	Paul Krog	131/14	Alf Smedåsgjelten
130/4	Halstein Kvangraven	131/5	Liv Westvold
131/19	Reidar Borren	131/138	Jon Akeren
131/149	Georg Nyhaug	131/51)	Inga Utheim Nordvang
131/15	Arne Holte	131/92)	
		131/154)	
131/32	Ragnvald Lillehaug	119/1	Alf Strand
130/20	Jon Aamo	135/9	Olav Agnar Osgjelten
130/33	Eivind Østgård	130/22	Jon Jensvold
131/17	Einar Nyaas	130/1	Jon Konrad Sandnes
131/124	Arnfinn Myren	130/29)	Per og Ola Grue
131/43	Tore S. Grue	130/168)	
		130/169)	
131/31	Arne Nygård	131/117	Per Magne Grue
131/28	Karstein Johaug	131/37	Hans Nordset
131/62)	Einar Nygjelten	128/1	Jon Opdal
131/63)		132/11	Olga Eggen
131/65	Ola P. Ousten	131/18	Tore P. Grue

E. Delingen av Svartådalen 4/4 1942 opprettholdes.

Omkostningene:

Jordskiftemann Gløtvold	kr. 160,-
Jordskiftemann Sagmoen	<u>" 213,80</u>
Tilsammen	kr. 373,80

som ble debitert partene.

Saken ble så igjen utsatt.

Os, den 7. januar 1974.

Tollef Lunaas (s.)

Morten Sagmoen (s.)

Leif Gløtvold (s.)

Fremlagt ble:

432. Innkalling 5/2 -74.

433. Skriv 12/2 -74 fra Kolbjørn Eggen.

434. Kontrakt vedk. Svartbekkdalsengen 22/1 -74.

Partene fikk så forkynt kjennelse I - XV m.m. ved opplesning av rettsboken.

Kjennelse.

Flere parter har bedt om at de avsagte kjennelser settes til påanke. Jordskifteretten finner det også formålstjenlig at det rettslige grunnlag, så langt, bringes endelig på det rene før saken fortsetter.

Slutning.

Kjennelse I - XV settes i h.h.t. jordskiftelovens § 60 annet ledd til påanke.

Ankefristen er 2 uker og utløper 16. april i.k.

Anken skjer til lagmannsrett.

Omkostningene:

Jordskiftemann Leif Gistvold	kr. 172.-
Jordskiftemann Jon Sæther	" 219.-
Rettskale	" 60.-
Kater 14/12-73 og 7/1-74, porto m.m.	" 1630.15
Tilsammen	<u>kr. 2081.15</u>

Protokollen opplest.

Tilsiende: De idag møtende parter.

Lagen hadde noe å bemerke til forhandlingen eller føringa av rettsboken.

Retten hevet.

Dalsbygda, den 14. februar 1974.

Tollef Lunde (s.)   Jon Sæther (s.)   Leif Gistvold (s.)